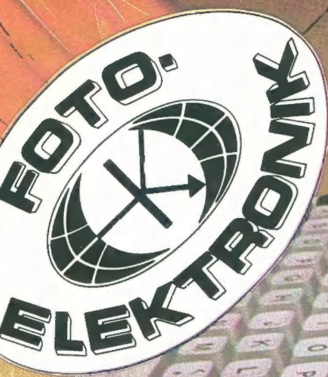
video magazin

1986. augusztus
Ára: 24 Ft

FOTO-
ELEKTRONIK

Kedves Olvasó!

Első számunk megjelenése óta óriási halom levelet, s még több telefonhívást kapott szerkesztőségünk. Számos segítő szándékú hozzászólás, javaslat mellett nem egy olvasónk kérte film- és videosztárok címét, telefonszámát — közülük a legtöbben, számunkra meglepő (?) módon Arnold Schwarzenegger után érdeklődtek —, de többnyire vagy valamely vásárolni szándékozott készülék minőségét firtatták, vagy egy már megvett képmagnóval kapcsolatos gondjaikra kértek tanácsot. Nos: színészek címei nem szerepelnek a nyilvántartásunkban, viszont annál inkább feladatunknak tartjuk gyűjteni a készülékkatalógusokat, valamint a hazai, külföldi teszteket, s ezek tapasztalatait igyekszünk átadni minden érdeklődőnek.

Ami persze nem is olyan egyszerű feladat. Egyik figyelmes fővárosi olvasónk összevetette például a magazin első és második számának tesztsorait, s észrevette, hogy míg az Agfa HGX videokazetta az előbbi számban az első, a következőben már csak a tizennegyedik helyre került. Itt valami nem stimmel — dorgált meg bennünket telefonon —, mert azt hiszi, ilyen rövid idő alatt még a gyorsan fejlődő videotechnikában sem értékelődnek át a termékek . . .

Voltaképpen hasonló kérdést feszegetnek, akik nem tesztsorainkat bírálva, de szintén azért telefonálnak szerkesztőségünkbe, hogy megtudakolják, jó-e a prospektusból vagy kirakatban kinézett képmagnó. Mert erre csak azt lehet válaszolni: mihez képest? A videotechnika ugyanis egyelőre nem alakította ki a maga normáit, mint a hi-fi hangtechnika, amely többek között a DIN 45 500 szabvánnyal pontosan meghatározta, milyen feltételeket kell teljesítenie egy készüléknek, hogy hi-fi-nek nevezhesse magát. Így történhet meg, Kedves Olvasó, hogy első számunkban a hazai televíziós mérnök-szakember más rangsort állapított meg a kazetták között, mint az NSZK Video havilap szerzője, s mégis, egyikük sem tévedett. Nem ugyanazokkal a műszerekkel mérték, nem pontosan ugyanazokat a kazettákat: szükségképpen jutottak más következtetésekre, s ezért lehet csak bizonytalanul válaszolni a készülékek minőségét firtató kérdésekre. Mihez képest? Szabvány híján ugyanis legfeljebb egymás teljesítményével, s nem utolsósorban áraival lehet összevetni a különféle berendezéseket.

Nem véletlen, hogy már második alkalommal azonos paraméterek alapján, egységesített táblázatban közöljük Teszt rovatunkban a górcső alá vett készülékek minősítését, s az általunk mért adataikat. Így általános „video-normához" nem, de egy rendszerezhető s a későbbiekben is jól összevethető követelményrendszerhez hozzájut az olvasó. Akinek pedig további kérdései adódnak, mert nem találta meg eddig megjelent Vásárlás vagy Teszt rovatainkban az általa kiválasztott készüléket vagy más videós tanácsra van szüksége, vegye igénybe új szolgáltatásunkat:

Szeptember 30-án pénteken 16—18 óráig műszaki szakembereink várják hívásukat a 403-755-ös, és a 403-749-es telefonszámon.

Bíró Zoltán

ötlet video magazin

„A bemutatott filmátíró adapter Panasonic gyártmányú, de a kialakításából látható, hogy sokféle kamera, illetve vetítőgép összekombinálására alkalmas."
5. oldal

„Egy »bizományis« szakember még azt a kijelentést is megkockáztatta: kezd telítődni a piac . . . legalábbis ami a mennyiséget illeti."
6. oldal

„Egyetlen, ám nagyszerűen »befektethető« tőkéje a teste, amit ma már öt földrész férfiai bámulhatnak vágyakozva a filmvásznon."
10. oldal

„Az állami, illetve parlamenti ellenőrzés alatt álló országos televíziók is inkább csak a jelenlét és a felkészülés miatt készítik műholdas programjaikat."
20. oldal

„A képdigitalizálás persze nem spanyolviasz, mivel ezt az eljárást már jó ideje alkalmazzák, csak a háztartási képdigitalizálás számít még annak."
28. oldal

Az Ötlet hetilap magazinja
Felelős szerkesztő: ERDŐS ÁKOS
Szerkesztő: BÍRÓ ZOLTÁN
Tervező szerkesztő: KERÉK ANTAL
Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103—105.
Levélcím: Budapest 1986
Telefon: 203-803, 203-804
Telex: 22-7363
Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: *dr. Petrus György* igazgató
Kiadóhivatal, Budapest VI., Révay u. 16.
Szikra Lapnyomda, Budapest 86—3548
Felelős vezető: *Csöndes Zoltán* vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: *Prohászka Imre*
Illusztrációk: *Izsák Jenő* és *Kerék Antal*
Fotók: *Geszti Anna*
HU ISSN 0237—5141

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MÁRCZI IMRE

Bemutatunk egy JVC családot

Érdemes kétszeresen is megfontolni, hogy milyen készüléket vásárolunk először. Ha ugyanis várhatóan „beleszerelmesedünk" a videózásba, akkor jobb eleve olyan berendezést választani, amelyhez később biztosan találunk pontosan illeszkedő (kompatibilis) kamerát, monitort s más kiegészítő cikkeket. Persze azért ne felejtsük el: egy-egy készülékcsalád „élete" a technika mai fejlődési ütemével számolva ritkán több öt évnél, ezért biztonságosabb jó nevű cégek nagy szériában gyártott, sikeres termékei közül választani. Így lehet reményünk a tartós és üzembiztos működésre. „Videovilág" című rovatunkban ezúttal egy olyan készülékcsaládot mutatunk be, amely megfelel az említett szempontoknak.

Hordozható képmagnóból a JVC évenként egy típust kínál. A legújabb neve

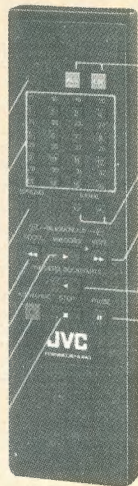
HR—S10

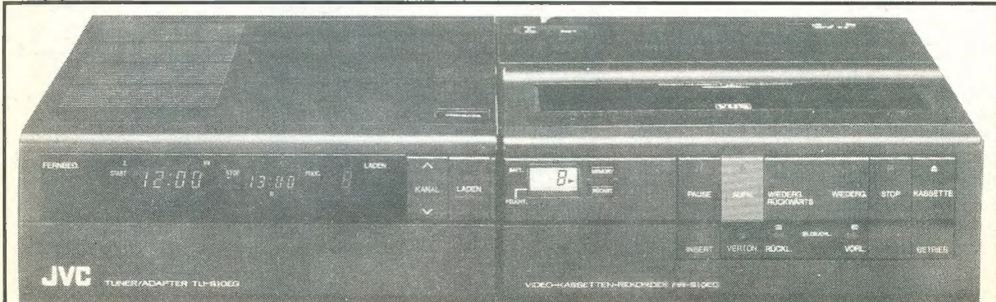
és VHS rendszerű, amit talán említeni sem kellene, hiszen egyre inkább csak VHS készülékkel találkozhatunk egész Európában az amatőr területen. (Persze kopogtat már a V8 is az ajtón . . ., de egyelőre úgy tűnik, még várnia kell.) A HR—S10 egy nagyobbfajta diplomatatáskában elfér (méretei: 204 × 80 × 225 mm) tartozékaival és egy videokamerával együtt. A vele készített videofelvétel jel-zaj viszonya a prospektus szerint 43 dB, ami az amatőr hordozható készülékek között nagyon jó. Ugyanez mondható el a 250 soros vízszintes felbontásról is. Két videofejjel rendelkezik. Inzertálni tehát csak felülírással tud, mint minden hasonló gép. Gyors és lassított előre-vissza játszás tekintetében az asztali gépekhez hasonló. Mivel van benne RF-modulátor, egy kábel segítségével közönséges tévén lehet a képet visszanézni. Mód van a felvett anyag gyorsított ellenőrzésére is.

Egy hordozható készüléknél jelentős szempont a méretek és a súly csökkenése — a gép 2,4 kg —, ezért időzítő- és hangolóegység nincs benne. Tartozékként azonban külön egységként megvehető, és ezzel együtt a HR—S10 képmagnó tudja mindazt, amit egy asztali készüléknek tudnia illik (képünkön együtt látható a két berendezés). A hangolóegység elektronikus hangolású. A hangolás automatikusan vagy kézi vezérléssel is elvégezhető. Az előzőleg beállított csatornákat akár a keresőgombbal, akár a 16 csatornaválasztó gomb segítségével ki lehet választani. Az egység 14 napra és 8 programra programozható.

Az akkumulátorok feltöltésére is használható a készülék, méghozzá gyorstöltőként: a kimerült akkumulátorokat 80, illetve 120 perc alatt tölti fel. És természetszerűleg táplálja a hordozható képmagnót, amikor azzal összekapcsolva használjuk asztali készülékként.

Mivel egy átlagos nyugati polgár számára sem magától értetődő, hogy a hordozható képmagnó mellett otthoni használatra tartson egy másik készüléket — és mert képmagnó mellett gubbasztani és nyomogatni a gombokat ma már igencsak „snassz" dolog —, az ismertetett HR—S10 képmagnóhoz lehet venni egy infravöröselven működő távvezérlőt. Ez a dobozka nemcsak a képmagnó, hanem a hangolóegység csatornaválasztó funkcióinak távvezérlésére is alkalmas. Mivel az infravevő a hangoló/időzítő egységben van, csak azon keresztül lehet a képmagnót segítségével vezérelni.

Akik hordozható képmagnót vásárolnak, amint lehet, valószínűleg egy kamerát is beszereznek hozzá. (Az is biztos, hogy leghamarabb ez utóbbinak a teljesítményét fogják kevésnek tartani . . .)

A JVC kamerák bő választékát kínálja — szemben a képmagnókkal, aminek oka abban keresendő, hogy míg a képmagnógyártás drága, precíziós szerszámgépeket igényel, a kamera gyártása sokkal kisebb háttérrel megoldható, tehát ebből kisebb sorozatok is kifizetődőek. Gyakran egyébként csupán arról van szó, hogy egy alapkonstrukciót öltöztetnek fel különféle ruhákba és látnak el kevesebb vagy több szolgáltatással.

A JVC legegyszerűbb és talán a világ legkisebb amatőr videokamerája a

GZ-S3

típus.

Félcolos SM-szatikon a felvevőcsöve és 30 lux minimális megvilágítás mellett már üzemképes. Ilyenkor persze dolgozik az elektronikus erősítő is, ami a zajt erősen megnöveli. Felbontása 270 sor, jel-zaj viszonya 45 dB. Motoros varioobjektívje hatszoros átfogású (8—48 mm). Automatikus blendeállítás, automatikus fehéregyensúly-állítás — mindkettő dicséretes módon kikapcsolható, és így kézzel is szabályozható. A mindössze egycolos képátlójú keresőben nyolcféle funkció kijelzését oldották meg. A készülék súlya 1,25 kg, ami egy kicsit sok, főleg akkor, ha a méretéhez viszonyítjuk (100 × 115 × 223 mm).

Nagyobb testvére, a

GX—N7 névre hallgató,

„Lolux" fantázianévvel hirdetett videokamera már csak 1,1 kg. Tíz lux megvilágításnál az ismertető szerint „élő és realisztikus" színeket produkál, és a fehérbalansz, valamint fényrekesz-automatika mellett az élességet is magától beállítja (autofókusz). Felvevőcsöve félcolos Newicon. Ennek a típusnak a SABA márkanév alatt forgalmazott változata lehetővé teszi az objektív cseréjét, ami nagyon ritka amatőr kameráknál — a gyártók nem szeretik, ha a nem szakképzett felhasználó babrál a képfelvevő cső körül. Egy adapter segítségével szinte minden ismert fotóobjektív csatlakoztatható a kamerához, ami óriási lehetőség, hiszen ezáltal akár egy ezres telével is készíthetünk videofelvételt, ami eddig kizárólag a profik privilégiuma volt.

Ehhez a kamerához különben egy ügyes kis doboz csatlakoztatható, amelyet a kamera oldalára lehet rögzíteni. Ennek segítségével sokféle módon lehet a képben feliratot generálni: főcímet készíthetünk, dátumot és futó időt (stopper) írhatunk a képbe. Ez a megoldás már előrevetíti a digitális technika térhódítását is a videózásban.

A feliratozó egységekkel általában egyféle betűmérettel és egyféle betűtípussal dolgozhatunk. Meglehetősen korlátozott az is, hogy hova kerülhetnek a feliratok a képben: ez általában a kép középső területe. Némely feliratozó csak néhány karaktert tud a képbe írni, de van olyan is, amely oldalakat képes tárolni, és így előre, otthon kiszedett feliratokat a felvétel helyén gombnyomásra előhívhatunk. Amihez persze az kell, hogy kikapcsoláskor a memória ne felejtsen. Ez beépített áramforrás vagy telep segítségével biztosítható, de vannak már nem felejtő memóriaegységek is. A keresőben megjelenő felirat csak akkor kerül a kamera kimeneti jelébe, vagyis a képmagnóhoz, ha egy gombnyomásra ezt lehetővé tesszük.

CVC 79

Amennyiben a videokamerával szemben támasztott igényeink tovább nőnek, a

GX—N70

típusú kamera vagy annak SABA márkanév alatt forgalmazott **CVC 79** jelű változata valószínűleg sokáig kielégít bennünket.

Kétharmad hüvelykes Newicon csővel dolgozik és 10 luxtól ígérik megfelelő működését. Nyolcszoros varioobjektívjének fényereje 1;4 és kétféle sebességgel lehet a variót motor segítségével is működtetni. Az ma már minden videokamerán természetes, hogy az objektív segítségével nagyon közeli (makro-) felvételeket is készíthetünk. Pozitív-negatív átkapcsolás után színes negatívjainkról kaphatunk értékelhető képet, melynek alapján eldönthetjük, mit érdemes kinagyítani. Ebbe a kamerába már beépítették a feliratozóegységet is, és ráadásul a betűk, valamint a háttér színét fehér, piros, zöld és kék közül választhatjuk. A kamera markolatában mikrokapcsolók vannak, melyekkel a csatlakozó képmagnó minden, felvételkor lényeges funkciója távvezérelhető a kamerakábelen keresztül. A kamerához távvezérlő is kapható, amely lehetővé teszi olyan helyen való felállítását és működtetését, ahova operatőr nem követheti (pl. madárperspektíva vagy veszélyes környezet stb.). Egyéb jellemzői: autofókusz, beépített sztereó mikrofon, automatikus fel- és leúszási lehetőség a felvétel elején és végén képben és hangban, nyolcwattos fogyasztás. Súlya 2,6 kg. Ami még fontos: a kamera vállra támasztható a stabil, kevésbé fárasztó tartás végett.

SABA ÁLLVÁNY

A kameratartozékok között legfontosabb egy megfelelő kameraállvány. Sajnos, a legtöbb amatőrállvány eredetileg fotós célra készült, s jól megfelel a statikus beállításokhoz. Felvétel közben mozgatva azonban kétségbeejtő zötyögést, rángatást, remegést produkálnak a videoképben — egyszóval nemigen használhatók ott, ahol a kamerával követni kell az eseményt. E célra csak a hidraulikus csillapítású, merev, masszív kivitelű állványok felelnek meg. Ezek némelyike drágább, mint a kamera, amihez használni kívánjuk. Van azonban a SABA cégnek egy olcsó, kis kamerákhoz kifejlesztett, csillapított kamerafejjel ellátott állványa, amely nem túlságosan nehéz, tehát jól megfelel mobil felvételi helyzetekben.

A sokféle előtét számos optikai trükk lehetőségét kínálja. A

SABA

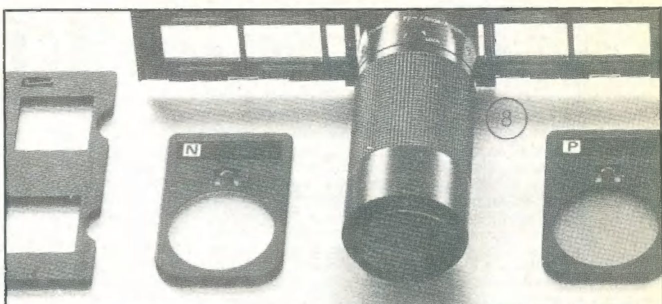
által ajánlott optikai előtétek 58 mm átmérőjűek és menetes csatlakoztatásúak, de megfelelő adapterekkel a 46, 49, 52 és 58 mm átmérőjű objektívekhez is használhatók.

A csillagszűrő (sztárfilter) a csúcsfények helyén sokszögű, sugárirányú csillogást produkál. A prizmaelőtét a ködszűrőn sajátos elvont, finom aurát kölcsönöz a jelenetnek. A semleges szűrő (ND-filter, Neutral Density Filter) a beeső fény harmadát, felét stb. elnyeli a szűrőfaktornak megfelelően. Az újabb, szuperérzékeny kamerákhoz ajánlják napos, vízparti vagy havas felvételekhez, amikor a fényrekesz már erősen le van zárva és még így is sok a fény.

A színes fotózásban használt szűrők használatától a videofelvételek során lehetőleg tartózkodjunk, mert ritka kivételektől eltekintve, a rosszul beállított fehéregyensúly látszatát keltik.

WV—AD 17E

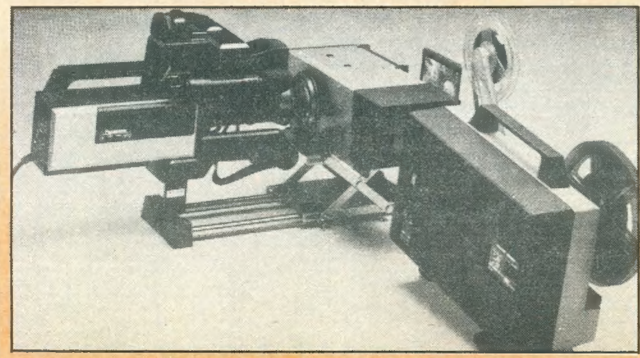
Gyakran van szükség arra, hogy diát vagy filmet áttegyünk videóra. Mivel a filmek mérete szabványos és nem szükséges merev mechanikai kapcsolat a kamera és a diázó-, valamint filmátíró adapter között, az ilyen eszközök csaknem minden videokamerához egyaránt használhatók. Többségük egy vagy két tükröt tartalmaz, de van olyan is, amelyben egy félig áteresztő tükör található, és így két optikai képet — például két diát — lehet keverni egymással. Amennyiben úsztatni kívánjuk őket vetítőizzó fényerejének változtatásával, számítsunk arra, hogy az úsztatás során a színhőmérséklet, vagyis a „színtónus" jelentősen változni fog.

Ezt a jelenséget ki is használhatjuk a diák átvételekor úgy, hogy ha színben korrigálni kívánjuk azokat, a diát átvilágító fény színének változtatásával (pl. nagyító szűrőkészlet felhasználásával) elvégezhetjük a szükséges korrekciót. Az ábrán bemutatott szerkezetek a különféle méretű keretezett és keretezetlen diafilmek kameraobjektív elé rögzítésére szolgálnak, sőt egy kis ügyességgel egymás után cserélgethetjük a diákat, miközben a videofelvétel folyamatosan történik. Persze ilyenkor az említett színkorrekciót (az átvilágító fény színének változtatását) elvégezni nemigen lehet, ezért egységes színvilágú diákat válogassunk össze a videóra való átmásoláshoz.

WV—J20E

A filmátíró adapterek gondja az, hogy könnyen átveszik a vetítőgép rázkódását, és emiatt a kép életlen lesz. Ezenkívül, ha a vetítőgép nem jár szinkronban a kamera eltérítésével, egy vonuló csíkot kapunk a képben. Ez ellen úgy védekezhetünk, hogy a vetítőből kiszereljük a pillát. Filmátíráskor gyakran szükség lenne a filmkópia „lágyítására", mivel a videokamerával történő leképezés során jelentősen megnő a kontraszt. Amennyiben a kamera fényrekeszét az automatikus áramkör szabályozza, bizonyos jeleneteknél, ahol nagy, fényes felület van a képen, az automata leszabályoz és a kép többi része „eltűnik a feketében". Ezen úgy segíthetünk, ha egyrészt csökkentjük a vetített kép kontrasztját úgy, hogy egy gyenge fénnyel megvilágítjuk azt, másrészt a kamera fényrekeszautomatikáját kikapcsoljuk. Amennyiben szükséges, kézzel szabályozzuk a kritikus filmrészleteknél . . . Mindenesetre legyünk tudatában annak, hogy a filmek videón reprodukálása a képminőségen sokat ront.

A bemutatott filmátíró adapter Panasonic gyártmányú, de kialakításából látható, hogy sokféle kamera, illetve vetítőgép összekombinálására alkalmas. Két ablaka van: az egyik a vetítőgép számára, a másik pedig pozitív képek részére, ahova maximálisan 78 × 104 mm méretű ábrát tehetünk. Ezek cserélgetésével pl. főcímet készíthetünk videoanyagainkhoz folyamatos felvétel közben, hasonlóan a diapozitívek cserélgetéséhez.

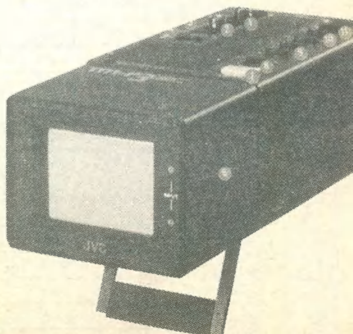

Egy hordozható monitor pótolhatatlan segítséget jelent videofelvételeink minőségének helyszíni ellenőrzéséhez. Különösen jó, ha ez a monitor telepről is használható. Ilyen az ábrán bemutatott JVC gyártmányú

TM-P3

típus.

PAL és SECAM jeleket is fogad, azonkívül hangfokozata is van. Képátlója három col (7,5 cm), ezen a picurka képernyőn inkább csak a felvétel durva hibáit vehetjük észre, mert minőségi képvisszaadásra nem alkalmas. Viszont külső méretei és súlya is imponáló: 95 × 77 × 234 mm és alig 1,2 kg! Ötletes módon kihúzható fényellenző biztosítja a szabadban, erős fény mellett való nézését. Teljesítményfelvétele 7 watt — erre csak a takarékos japán technika képes.

Javuló kínálat

Szokásos táblázatunkat az NSZK-ban megjelenő Video című havilap, valamint a Vám- és Pénzügyőrség, s a hazai boltok adatai alapján készítettük.
A leglényegesebbek ezek közül az új, a közelmúltban életbe lépett vámértékek. Nagy átlagban csökkentek valamelyest a vámalapot jelentő összegek, de talán ennél is többet jelent, hogy a szakértői bizottság a réginél sokkal részletesebb, szélesebb körű típusválasztékra állította össze az új árlistát, így várhatóan kevesebb lesz a fölös vita, a bosszankodás a határon. Az új vámértékek megállapításánál számos nyugat-európai ország katalógusának árait vetették össze (Ausztriában esetenként 10-15 százalékkal magasabbak az árak, mint az NSZK-ban), s figyelembe vették a nagykereskedelem által itthon forgalomba hozott készülékek árait és műszaki paramétereit is.
Tájékoztató jellegűek a tesztsor NSZK-márkában közölt árai — üzletenként akár 15-25 százalékos eltérések is lehetnek —, s szintén a tájékozódást szolgálják a táblázatot kiegészítő használtcikk-kereskedelmi árak.

Ahogy ez a hazai viccekben lenni szokott, van egy jó és egy rossz hírünk. Kezdjük a rosszal! Sajnos téves hírnek bizonyult az MTI több lapban közölt tudósítása, mely szerint a Mundial évében az Orion a Panasonicból (NV 430), a Videoton pedig az Akai 200-asból 10—10 ezer darabbal árasztja el a kereskedelmet. Az Akai hiánya valószínűleg keveseknek okoz majd szívfájdalmat, a kiszállított darabok hónapokig porosodnak a raktárakban. A Panasonic-ért viszont a kereskedők szerint „ölik egymást a népek". Az Orion kereskedelmi igazgatója elmondta, hogy az idén előreláthatólag háromezer darabot tudnak összeszerelni az NV 430-ból — a múlt évi ezres mennyiséghez képest azért ez is előrelépés —, s a széria közel 20%-át a RAVILL kapja forgalmazásra.

Lássuk a jó hírt! Úgy tűnik, némi örvendetes árcsökkenés tapasztalható a hazai kínálatban. Már „Orionéknál" is elmondták, fontolóra veszik a Belkereskedelmi Minisztérium ajánlatát: mérsékeljék ötvenezer Ft-ra a 430-as Panasonic árát. Egyelőre azonban inkább csak reménykedhetünk, hogy előbb-utóbb a vásárlók javára döntenek. Ami viszont már tény, két kereskedelmi vállalat is, egy-egy készülékkel a negyvenezer Ft-os árhatár alá tornázta magát. A Keravill 39 988 Ft-ért árulja a Siemenst, a Skála pedig 39 900-ért a japán gyártmányú Orion VH 600 RC-t (Seltront). Lapzártakor sikerült csak megtudni, hogy a Keravill idén mindössze 3500 darabot kap a Siemensből — ez a mennyiség időközben el is fogyott —, a Skála Coopnak viszont eddig legalább 8500 Seltronra sikerült szerződést kötnie, s így ebből a típusból még a második félévre is várnak szállítmányokat.

Ugyancsak jó hír, hogy a „Skála-kópé" saját kockázatára, igaz, ötven százalékos előleg s tizenkét százalékos kamatok mellett részletre is árulja a 74 000 Ft-os Grundig VS 200 RC-t, amelynek készletéből előreláthatólag még a második félévre is futja. Felröppent a pletyka, hogy 16—17 000 Ft-ért csak lejátszásra alkalmas készülékkel is kirukkol a Skála. Egyelőre úgy tűnik, nem vállalják az üzletet, mivel a véleményük szerint csak irreálisan magas, 25 000 Ft körüli áron tudnák piacra dobni.

Reálisnak tartja viszont ugyanezt az árat a Centrum Nagykereskedelmi Vállalat. Még az idén kétezer Intervideo típusú lejátszó érkezik a Centrumlánc üzleteibe. A kínálat másik, vonzóbb végén helyezkedik el a Panasonic NV 730-as — a KERMI-vizsgálatok szerint ez a 64 500 Ft-ot kóstáló gép jelenti a csúcsminőséget az állami kereskedelem választékában. Ebből az idén, akárcsak a múlt évben, ezer darabra kötött szerződést a Centrum. Jól példázza egyébként ez a típus, hogyan lehet, lehetne leszorítani az árakat. A Centrum akcióját megelőzően a használtcikk-, illetve magánforgalomban még 80—90 000 Ft között mozgott az NV 730-as ára.

Érkeznek még videók az országba a Ferrovill, a Casvill, a Vidia s a Titán nagykereskedelmi vállalatokon keresztül, a mennyiséggel és a típusokkal kapcsolatban azonban csak egy dolog a biztos: teljesen bizonytalan.

Pontos adatokat kaptunk arról, hogy tavaly valamivel több mint húszezer videokészüléket hoztak haza — illetve ennyit vámoltattak el — nyugaton portyázó honfitársaink. Valószínű, hogy ennek a mennyiségnek igen nagy hányada a használtcikk-kereskedelem kínálatát gazdagította. Most azonban hallhattunk olyan jóslatokat, hogy nem kis mértékben a nagykereskedelem fokozódó aktivitásának következtében, erőteljesen csökken ez az arány. Egy „bizományis" szakember még azt a kijelentést is megkockáztatta: kezd telítődni a piac . . . legalábbis ami a mennyiséget illeti . . .

V. B.

ASZTALI KÉSZÜLÉKEK

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár nyugatnémet márkában	Hazai árak			Képminőség	Hangminőség	Szolgáltatások	A magazin minősítése
				Új vámérték	Bizományi	Fotóelektronik				
1	Nordmende V502	VHS	2500	100 000			nagyon jó	kitűnő	jó	nagyon jó
2	ITT VR 3995	VHS	2650	106 000			nagyon jó	kitűnő	jó	nagyon jó
3	Grundig VS 380 HiFi	VHS	2700	110 000			jó	kitűnő	nagyon jó	nagyon jó
4	Philips VR 6860 HiFi	VHS	2550	100 000			jó	kitűnő	jó	nagyon jó
5	Mitsubishi HS—410	VHS	2200	88 000			jó	kitűnő	jó	nagyon jó
6	Sharp VC—488	VHS	2300	92 000			jó	nagyon jó	jó	nagyon jó
7	Panasonic NV—810	VHS	2100	84 000			kielégítő	kitűnő	kielégítő	nagyon jó
8	Panasonic NV—850	VHS	2000	80 000			jó	nagyon jó	kielégítő	jó
9	Orion VH 2004 HS	VHS	2000	80 000			jó	nagyon jó	jó	jó
10	Grundig VS—320	VHS	2100	84 000			jó	jó	nagyon jó	jó
11	ITT Digicontrol VR3946	VHS	1950	78 000			jó	jó	nagyon jó	jó
12	JVC HR—D565EG	VHS	2500	100 000	150 000		jó	kitűnő	jó	jó
13	Hitachi VT—88CT	VHS	2500	80 000			jó	kitűnő	kielégítő	jó
14	ITT VR 3976	VHS	2400	96 000			jó	kitűnő	jó	jó
15	Blaupunkt RTV 324	VHS	1950	80 000			jó	jó	jó	jó
16	Loewe OC 70H	VHS	2100	84 000			jó	kitűnő	kielégítő	jó
17	Grundig VS 220	VHS	1900	72 000	75 000	59 000	jó	jó	jó	jó
18	Panasonic NV—730EG	VHS	1700	68 000	60 000	63 000	jó	kielégítő	jó	jó
19	Grundig VS—310	VHS	1900	72 000			jó	kielégítő	nagyon jó	jó
20	Sharp VC—5F3C	VHS	2000	80 000			jó	nagyon jó	jó	jó

21	Panasonic NV—460	VHS	1600	64 000	60 000	71 000	jó	kielégítő	kielégítő	jó
22	JVC HR—D160EG	VHS	1900	76 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
23	Telefunken VR—940	VHS	2000	80 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
24	Panasonic NV—230	VHS	1300	62 000			jó	kielégítő	jó	jó
25	Mitsubishi HS—400G	VHS	1950	78 000			jó	nagyon jó	jó	jó
26	Panasonic NV—870	VHS	2400	96 000			jó	kitűnő	jó	jó
27	Blaupunkt RTV 434 EG	VHS	2700	108 000			jó	kitűnő	jó	jó
28	Philips VR—6660	VHS	1900	76 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
29	Orion VH 250KT	VHS	999	40 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
30	Tensai TVR 1360	VHS	998	40 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
31	Fisher FVH—P725	VHS	1650	68 000	75 000		jó	kielégítő	kielégítő	jó
32	Akai VS—15EG	VHS	2100	85 000			kielégítő	nagyon jó	kielégítő	jó
33	Mitsubishi HS—319G	VHS	1800	72 000			jó	kielégítő	jó	jó
34	JVC HR—D455EG	VHS	2200	88 000			jó	jó	jó	jó
35	Sharp VC—381GB	VHS	945	40 000			kielégítő	kielégítő	kielégítő	jó
36	Mitsubishi HS—306	VHS	1350	55 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
37	Panasonic NV—430EG	VHS	1400	56 000	50 000	50 000	jó	kielégítő	kielégítő	jó
38	JVC HR—D150	VHS	1600	64 000			jó	kielégítő	jó	jó
39	Hitachi VT—63CT	VHS	1450	58 000			jó	kielégítő	jó	jó
40	Fisher FVH—P722K	VHS	1500	60 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
41	Hitachi VT—64CT	VHS	1500	60 000			jó	kielégítő	jó	jó
42	Fisher FVH—P840	VHS	2500	100 000			jó	nagyon jó	jó	jó
43	Samsung VB—510TC	VHS	1250	50 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
44	Akai VS—304ED	VHS	1600	64 000	63 000	65 000	jó	kielégítő	kielégítő	jó
45	Tensai TVR 1100	VHS	1298	52 000			jó	kielégítő	kielégítő	jó
46	JVC HR—7600MS	VHS	2900	116 000			jó	jó	jó	jó
47	Tensai TVR 950	VHS	1050				kielégítő	kielégítő	kielégítő	kielégítő
48	Telefunken VR—970	VHS	2300	92 000			jó	jó	jó	kielégítő
49	Grundig VS 265	VHS	2500	100 000			jó	kielégítő	nagyon jó	kielégítő
50	JVC HR—D110	VHS	1200	48 000	58 000	58 000	jó	kielégítő	jó	kielégítő
51	Fisher FVH—P720K	VHS	1400	55 000	69 000	61 600	jó	kielégítő	jó	kielégítő
52	Sharp VC—585	VHS	1800	72 000			jó	kielégítő	jó	kielégítő
53	JVC HR—D111	VHS	1300	52 000			jó	kielégítő	jó	kielégítő
54	Blaupunkt RTV311	VHS	1800	72 000			jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
55	JVC HR—D120	VHS	1400	56 000	65 000	68 000	jó	kielégítő	jó	kielégítő
56	Philips VR—6560	VHS	1850	74 000			jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
57	Blaupunkt RIV 404	VHS	2100	80 000			jó	nagyon jó	kielégítő	kielégítő
58	Sharp VC 483G	VHS	1495	60 000			jó	kielégítő	kielégítő	kielégítő
59	JVC HR—D121	VHS	1700	68 000			jó	kielégítő	jó	kielégítő
60	Philips VR—6460	VHS	1498	60 000			jó	kielégítő	jó	kielégítő

HORDOZHATÓ KÉSZÜLÉKEK

Helyezés	Gyártó, típus	Rendszer	Ár tunerrel	Hazai árak				Képminőség	Hangminőség	Szolgáltatások	A magazin minősítése
				Új vámérték	Bizományi	Fotóelektronik	Ofotért				
1	Panasonic NV—180	VHS	3200	130 000	200 000	180 000	180 000	jó	jó	jó	jó
2	Olympus VC 104E	VHS	3200	130 000	150 000	160 000	180 000	jó	jó	jó	jó
3	Hitachi VT—8CT	VHS	3400	140 000				jó	jó	jó	jó
4	JVC BR—6200	VHS	3600	145 000				jó	jó	kielégítő	jó
5	JVC HR—S10EG	VHS	3200	130 000				jó	jó	kielégítő	jó
6	Saba PVR 6083	VHS	3200	130 000				jó	jó	kielégítő	jó
7	Mitsubishi HS—710G	VHS	1800	72 000				jó	jó	kielégítő	jó
8	Sharp VC—3300	VHS	2200	90 000				jó	jó	kielégítő	jó
9	Dual VR 92	VHS	3100	130 000				kielégítő	jó	jó	jó
10	Hitachi VT—7	VHS	2900	120 000				jó	jó	jó	jó
11	Orion VP—10	VHS	2000	80 000				kielégítő	jó	jó	kielégítő

Ha jön a kuzin Sanghajból...

... akkor szerencsénk van. Ellenkező esetben könnyen meglehet, hogy hiába ácsingózunk a devizás boltok kirakata előtt irigységtől sárgulva: a dollárért, márkáért vásárolható technikai csodák, az áttetsző üveg ellenére is, fényévnyi távolságra maradnak tőlünk.

Talán nem árt elismételni a szabályt: magyar állampolgár legfeljebb 2000 forint értékű „kemény" valutát őrizgethet otthon legálisan. Ennek az összegnek az ésszerű összevonására csak akkor van mód, ha vér szerinti (apa, anya, gyerek) rokonok kívánják egy összegben elkölteni a nagyjából 50 dollárt érő valutakeretet. Persze nem korlátlanul, hiszen ez esetben egy 14 gyerekes család — megfelelő igazolás után — már vihetné is — mondjuk — a JVC HRD 150-es készüléket 800 dollárért. Nyilván ennek megelőzése érdekében döntöttek úgy az illetékesek, hogy az összevonható valutakeret legfeljebb a négytagú „családmodellig" elfogadható; ennél több vér szerinti rokon létezését már nem vehetik tudomásul a devizás boltokban.

Maradjunk tehát a realitásoknál, vagyis annál a szerencsés esetnél, amikor valaki tartós külföldi kiküldetésből, esetleg rövidebb úton megspórolt napidíjjal, vagy kamionsofőrként tér haza külföldről, s így minden különösebb gond nélkül betérhet a KONSUMEX három fővárosi boltja közül valamelyikbe. (Közülük is csak azokba, amelyeket nem a hazánkban diplomáciai szolgálatot teljesítők részére tart fenn a vállalat.) Az árak itt lényegesen eltérnek a „szokásos" devizás boltokétól, nem is véletlenül; hiszen a viszonylag szűk vásárlásra jogosult kör számára másféle módszerrel kalkulálják az árakat.

Érdemes végigböngészni a diplomataboltok és a nagyközönség számára is „nyitott" Intertourist, Utastourist és a Centrum-Quelle devizáért igénybe vehető boltjainak kínálata és árai közötti különbségeket. (A MALÉV Tax-Free Shopját szándékosan hagytuk ki a felsorolásból, hiszen videokínálatuk pillanatnyilag egy műsoros kazettára korlátozódik, melyről 39,50 dollárért a magyar konyha jellegzetességeit tanulhatja az idegen.)

Kezdjük a sétát az Intertouristnál, ahol az árak (hellyelközzel) követik a külföldi tendenciákat. A készülékek árát minden alkalommal a beérkezés napján érvényes valutakurzusárak határozzák meg, ebből adódik, hogy azonos készülékek ±5 százalékos eltérést mutatnak az Utastourist üzleteinek árcéduláitól. Műsoros kazettaként pillanatnyilag a már említett szakácskönyv kapható 22,50 dollárért. Ami a vásárlási lehetőségeket illeti, addig nincs különösebb gondja a magyar vásárlónak, míg üres kazettára vágyik.

Ennél nagyobb értékű video, vagy videotartozék megvásárlására — hacsak nem diplomata, tartósan kiküldött vagy kamionos — legfeljebb akkor gondolhat, ha az üzletbe kézen fogva elkíséri a sanghaji kuzin is, akit természetesen semmiféle devizajogszabályok nem gátolnak abban, hogy azt vegyen dollárért, amit akar. A logikáját ne kutassuk, de tény, hogy a kuzin Sanghajból nem utalhat át egy árva centet sem magyar rokonainak, a vásárlás kizárólag akkor üthető nyélbe, ha ő is jelen van az üzletben. (Egyebek között ez a gátja annak, hogy az Intertourist is megvalósíthassa a katalógus utáni árusítást, mely pillanatnyilag csak a Quelle hálózatban létezik.) Ha a külföldi rokon megvette, kifizette a videot, akár ott az üzletben a rokonok markába nyomhatja: az ajándékozás tényének igazolására elegendő megőrizni a boltban kapott számlát, s két tanú jelenlétében ajándékozólevelet íratni, amely tartalmazza a készülék típusát, számát és az ajándékozó, valamint a saját adatainkat. (Vámot természetesen már nem kell fizetni.) Ezzel legalizáljuk a készülék tulajdonjogát, s nyugodtan kiküldhetjük külföldre javítani is, ha szükséges, vagy felajánlhatjuk a bizományinak megvételre.

KONSUM
diplomata-áruház

JVC HRD 120	625 dollár
JVC HRD 150	685 dollár
JVC HRD 565	941 dollár
JVC HR 7600	986 dollár
JVC TU 26 (tuner)	347,40 dollár
JVC AAP 26 (adapter)	129,90 dollár
JVC HR 26—50 (hordozható)	708,30 dollár
JVC GXN 7 (kamera)	867 dollár
SABA VR — 6004 (video)	602 dollár
SIEMENS FM 364 (video)	649 dollár
GRUNDIG 2×2 h (video)	584 dollár
GRUNDIG VS-200 (video)	613 dollár
Kazetták:	
JVC E 180	7,90 dollár
SONY E 180	8,20 dollár
BASF E 180 SHG	8,80 dollár
BASF SH9 240	9,90 dollár
TDK E 180	7,80 dollár

Ebből a szempontból talán a legrugalmasabb vásárlási lehetőséget a Centrum-Quelle Váci utcai üzlete biztosítja, ahol a világszerte ismert cég egységes szezonkatalógusából válogathat a vevő alsónadrágtól a videoig mindenféle terméket. Bár a boltban készséggel adnak magyar nyelvű szórólapot az érdeklődőknek, nem árt néhány dolgot megismerni ezzel a kereskedelmi formával kapcsolatban. A Centrum-Quelle boltjaiban a devizaszámlával rendelkező magyar állampolgárok rendelhetnek (az OTP-től kell igazolást kérniük arról, hogy számlájuknak milyen összegig van fedezete), s több mint két éve lehetőség van arra is, hogy

Alábbi táblázatunk természetesen nem lehet teljes, hiszen [redacted] devizáért árusító üzletek kínálata lapzártánk óta nyilvánvalóan változott már. Az éppen érvényes devizaárfolyamokhoz képest módosulhatott [redacted] egyes készülékek ára is. Ám annak, akinek módja van értékesebb műszaki berendezéseket vásárolni a devizáért árusító boltokban, tájékozódásképpen érdemes átböngésznie gyorslistánkat. (Az Intertourist által megadott készülékárakban [redacted] csatlakozókábel és [redacted] próbakazetta ára is benne van.)

INTERTOURIST

JVC [redacted] 150	[redacted] dollár
JVC HRD 725 (stereo)	1715 dollár
FISHER [redacted] 725	[redacted] dollár
NORDMENDE V 304	1006 dollár
GRUNDIG VS—200	853 dollár
SIEMENS [redacted] 362	[redacted] dollár
[redacted] VR 6007 (stereo)	961 dollár
JVC GXN 7 (kamera)	[redacted] dollár
SHARP XC 54 G (kamera)	[redacted] dollár
Színes tévék:	
JVC [redacted] (51 cm-es képernyő ⌀)	733 dollár
JVC 7255 (31 cm-es)	[redacted] dollár
C 21-55 (55 cm-es) (sarkított képcsöves)	809 dollár
SONY KV 2764	[redacted] dollár
GRUNDIG 55-245/9	[redacted] dollár
ITT 3786 (digitális, beépített teletexttel)	1032 dollár
Kazetták:	
BASF, TDK típusok	
180 perces	11,50 dollár
[redacted] perces	12,80 dollár

UTASTOURIST

JVC HRD 120	[redacted] dollár
FISHER P 725	1020 dollár
Színes tévék:	
SONY KV [redacted]	742 dollár
FISHER [redacted] 551	824 dollár
JVC AV 26	1020 dollár
JVC 7255	479 dollár
JVC 7755 EE	719 dollár
JVC CX 60 ME (hordozható)	[redacted] dollár
Kazetták:	
[redacted] E [redacted]	[redacted] dollár
BASF E 240	11,50 dollár
TDK E [redacted]	11 dollár

QUELLE
forintért [redacted] árusító üzlete

UNIVERSUM	38 000 Ft
UNIVERSUM	[redacted] 000 Ft

Videóra jelenleg nem vesznek fel előjegyzést, mielőtt [redacted] üzletet szeretnénk felkeresni, célszerű [redacted] 667-059-es számon érdeklődni arról, hogy érdemes-e egyáltalán odamennünk.

Színes televízók:	
UNIVERSUM	
[redacted] cm-es képernyő ⌀	57 000 Ft
[redacted] cm-es	[redacted] 900 Ft
[redacted] cm-es	29 200 Ft
Kazetták:	
SONY 180 perces 2 darabos	[redacted] Ft
[redacted] perces 2 darabos	1700 Ft

A QUELLE forintért is árusító boltjában kamera [redacted] műsoros kazetta [redacted] kapható. A megrendelt termékek ára rendeléskor fizetendő, [redacted] beérkezett áru postázásra pillanatnyilag nem vállalkozik [redacted] üzlet. A rendelés felvételétől számított 60—90 napon belül számíthatunk [redacted] áru beérkezésére.

a nyugaton élő rokonok ajándékot küldjenek itthoni hozzátartozóiknak a katalógus kínálata alapján. (Kivéve a CB-rádiót, amely nem küldhető ajándékba!) A videok és számítógépek esetén a vámtételt nem a katalógusár napi DM-árfolyammal történő szorzata adja, hanem egy állandó 33-as szorzó. A vámtétel csak VHS rendszerű képmagnók esetében [redacted] felére (22,5, illetve 15 százalékra) csökken, ha a készüléket saját használatra vesszük vagy kapjuk és nem kívánjuk eladni. A többi árucikktől eltérően, a videok és számítógépek vámtétele csak átvételkor — vagyis itthon — és nem forintban fizethető ki. A garancia ideje 1 év, [redacted] szállítási határidő általában 8 hét. Nem árt tudni, hogy a hazánkban érvényes SECAM rendszer és OIRT hangnorma miatt, a katalógusból a 100 DM-val ugyan drágább, de a mi vételi lehetőségeinkre alkalmas készülékeket ajánlják és érdemes ezt venni. (Jelölése a katalógusban „SECAM—OST Empfangsteil", illetve „DDR—Color Empfangsteil".) A katalógus alapján kiválasztott készülékek 5,5 MHz-es hangnormával érkeznek, ezért ezeket át kell hangoltatni. Ennek költségeit [redacted] katalógusár nem tartalmazza. Kétnormásítás (OIRT—CCIRT) esetén a költségek 1200—1500 forint körül alakulnak. A katalógusból való válogatás esetén ne tévessze meg senkit, hogy a Quelle-hálózat valamennyi készüléke Universum névre hallgat: az áruházláncolat minden évben [redacted] legismertebb gyártók 10 „csúcskészülékét" kínálja [redacted] katalógusban egységes márkanéven.

Nézzük tehát az Universumok kínálatát videoban, kamerában, színes tévében és monitorban — persze most márkában számolva: az idei nyári katalógus legolcsóbb videoja csak lejátszik, az ára 798 DM. A hozzávaló 13 cm-es képernyőátmérőjű monitor 848 DM. A VHS rendszerű készülékek legdrágábbika 2598 DM: szolgáltatásai közül csak egy a 365 napra előre programozható felvétel (ki tudja, mi lesz akkor [redacted] műsor?!), természetesen Hi-Fi sztereóban rögzít és játszik . . . A 8 mm-es készülékek 1898—2998 DM áron kaphatók, s 2998 DM annak a Super-Beta Hi-Fi S1—HF 950 ES Sony újdonságnak az ára is, amelyet csak igényes profiknak ajánl a Quelle. Ugyancsak Sony-termék a két 8 mm-es kamera 2998—4498 DM között. A „hagyományos" kamerákat ezúttal egy Blaupunkt készülék képviseli 4798 DM-ért és ugyanennyibe kerül a közös Universum márkanévre hallgató felvevő is.

Kazetták: nézzük előbb az üreseket, hiszen a műsoroskazetta-kínálat megér egy külön misét. A VHS rendszerű kazetták Sonyéktól 120—240 perc játékidővel 39,90—69,90 DM között alakulnak, háromdarabos egységcsomagban. A Béta-kazetták ára ugyanebben [redacted] kiszerelésben 130—215 perc között 49,95—75 DM. A 8 mm-es kazetták ára darabonként 30—90 perc között, 30—45 DM.

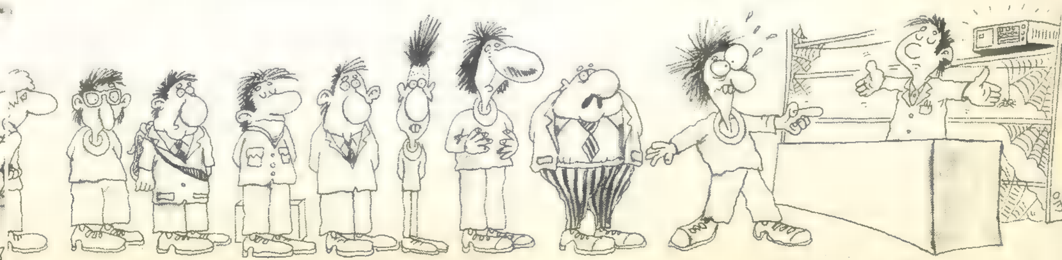
S most lássuk, mit kérhetünk, mit vehetünk [redacted] műsoros kazetták közül. A kínálat kétségkívül bőséges (van vagy 100 program), ám mielőtt nagyon belemélyednénk a műszaki cikkek katalógusának és a külön videoprogramokról készült színes füzet kínálatába, nem árt tudni,

vásárlás

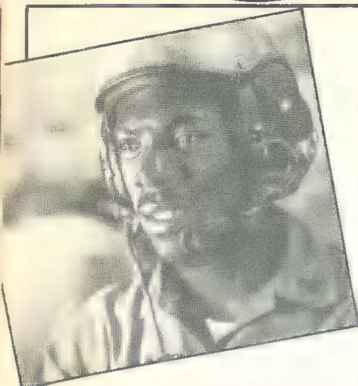
hogy ezek közül magyar vásárló számára nem mindegyik rendelhető és ajándékba sem kérhető. Aki nem hisz az üzlet alkalmazottainak, [redacted] saját kárán tanulhat, hiszen a tilalmi listán szereplő filmeket a vámellenőrzés után nem adják ki, s az árát sem kaphatja vissza [redacted] vásárló. Elkeseredésre persze semmi ok, a kínálat 19—99,95 DM ár között igazán bőséges és a tilalmi listán még csak véletlenül sem a vértől csurgó akció- és horrorfilmek szerepelnek. A vasöklű hősök lőhetnek, üthetnek, az áldozatok höröghetnek, a lángnyelvek akár a tévé tetejét is megperzselhetik, ha a nyájas néző megfizeti az árát.

Ellenben tilos megrendelni a nálunk is nagy sikerrel játszott „A postás mindig kétszer csenget" című filmet, vagy „Az utolsó amerikai szűz" című műsort, amely ígéretes címével ellentétben, bájos csacska történet három srácról, akiknek sehogy sem akar összejönni, hogy végre férfivá avassák őket . . . A videoprogramokat tartalmazó katalógusra vonatkozó tilalom már egy egész oldal kínálatából zárja ki a hazai nézőt, aki így szegényebb lesz azzal az élménnyel, hogy saját képernyőjén akkor nézhesse meg Ornella Muti, Nastassja Kinski vagy Sydne Rome bájait, amikor neki éppen tetszik. A kivonatos sztorikból és a mellékelt korhatárjelölésekből pedig úgy tűnik, hogy a filmekben nincs semmi pornográfia: többségükben mérsékelten pikáns vagy éppen könnyekig megható romantikus jeleneteket rögzítettek videoszalagra [redacted] film készítői. A „Kék paradicsom" című történetet 6 (!) éven felülieknek ajánlja [redacted] katalógus, s a legígéretesebb borítóval készült kazetta — egy szép és anyaszült meztelen modellről —, története s gyártóik szerint is csak 16 éven aluliak számára nem ajánlott — számunkra mindez mégis tiltott csemege. Hogy a felnőtt, hazai lakosságot ki és miért akarja éppen ezektől a filmektől megóvni, arra kár magyarázatot keresni, mert valószínűleg semmiféle ésszerű indoka nincs.

SZENES ÉVA

Legjobb védekezés a támadás

Nem ritka, hogy egy színész vagy énekes sokadik filmjével-lemezével emelkedik a szupersztárok sorába, és ezután korábbi munkáira is reflektorfény irányul — az évek óta a polcon porosodó lemezek hirtelen fogyni kezdenek, a korábban félház előtt menő filmekre tódulni kezd a közönség.

Előző számunkban irtunk arról, hogy a szines bőrű Eddy Murphy 1985-ös filmjével, a „Beverly Hills-i zsaru"-val tarolt: megkapta az Év Szuperkomikusa címet. Nos, ez jó hatást gyakorolt egy évvel korábban forgatott filmje népszerűségére is: a Legjobb védekezés a támadás című komédiája ma az egyik legkeresettebb videokazetta a boltokban.

A fergeteges kémkomédiában Dudley Moore a partnere, akinek komikusi képességeiről már számtalanszor meggyőződhettünk a hazai mozikban is. A történet lényege, hogy T. M. Landry hadnagy (akit Murphy alakít) és Wylie Cooper amerikai átlagpolgár (Moore) egy különös elektronikus jelenség révén kapcsolatba kerülnek, és bár több mint tízezer kilométernyire vannak egymástól, cselekedeteik mégis összekapcsolódnak, összefüggenek. Ami persze egy sor mulatságos incidenshez vezet. Ha még azt is eláruljuk, hogy a hadnagy rettenthetetlen katona, míg az átlagpolgár amolyan szerencsétlen alak, aki az ágyban is sorozatos kudarcokat szenved, akkor némi képet alkothat róla a kedves olvasó, hogy miféle incidensekről lehet is szó.

(Willard, 1984)

Carmen

Még sokunk emlékezetében ott él Carlos Saura katartikus hatású táncfilmje és a sugárzóan tehetséges főszereplő, Laura Del Sol. A kritikák csak felsőfokon beszéltek az elsőfilmes táncosnőről, és leszögezték, hogy megvan az igazi, az örök Carmen, kár tovább keresni.

Francesco Rosi azonban tovább kereste és a jelek szerint meg is találta. 1984-ben forgatott operafilmjének főszereplőjéről (talán ugyanazok) a kritikusok azt írták, hogy megvan az igazi, az örök Carmen, kár tovább keresni . . . Julia Migenes is elsőfilmes, akárcsak „kolléganője" volt. Igaz, míg Laura Del Sol csak a testével

Aranybanán

A képen látható osztrák [illegible] evek [illegible] nak [illegible]

[illegible] a teste, amit [illegible] öt [illegible] a [illegible] és [illegible] a művésznő [illegible]

[illegible] és [illegible] sen [illegible] tam [illegible] A [illegible] a [illegible] az [illegible] nem [illegible] a [illegible] akkor a [illegible] sem [illegible] el. Én úgy [illegible] az [illegible] van. [illegible] tetszem. [illegible] a [illegible]

[illegible] Egy [illegible] mit [illegible] a [illegible] a [illegible] a szerencsét: nem [illegible] az általa [illegible] hősnő egy férfifaló [illegible] aki, [illegible] című [illegible] Csatlakozik [illegible] a [illegible] erőfeszi[illegible] nem [illegible] az [illegible] a film [illegible] titkos

játszik, ő [redacted] hangjával is. Egészen pontosan *főként* azzal. Don José a Saura-filmben [redacted] egészen kivételes képességekkel rendelkező Antonio Gades volt, de Julia Migenes sem panaszkodhat: az ő partnere Placido Domingo, aki Pavarotti mellett [redacted] világ legkeresettebb tenorja. Ez a film nem teremben játszódik, mint Sauráé, és nem fonódik össze a mai történettel: Rosi hangjegyről hangjegyre követi Bizet zenéjét és a jelenetek a szabad ég alatt, spanyol földön játszódnak. Nem lefilmezett operaelőadással van hát dolgunk, hanem vérbeli operafilmmel: a véres bikaviadal a valódi arénában, [redacted] napfényben szikrázó andalúziai utcák, a romantikus, valódi cigánytábor olyan atmoszférát teremtenek, amelyben [redacted] dráma valódi tragédiává növi ki magát. A zenekart Lorin Maazel vezényli, [redacted] koreográfiát pedig — és ezért joggal megérdemelné a művészi fair play díjat — maga Antonio Gades készítette . . .

(Rosi, 1984)

China Blue

— nappal és éjszaka

Nagy közönségsikert aratott Magyarországon is A smaragd románca című film, számtalan újságcikk foglalkozott a producer-rendezővel, Michael Douglas-szel. Érdemtelenül kevés szó esett azonban a női főszereplőről, Kathleen Turnerről, akinek pedig legalább annyi része van a sikerben, mint nyalka partnerének. (Azóta egyébként a televízió egyik zenés műsorából közvetve értesültünk arról, hogy elkészült [redacted] film folytatása is: az egyik videoklipen a „Smaragd" három főszereplője énekelt, és közben kockákat láthattunk közös filmjükből, amiben viszont sehogyan sem lehetett ráismerni [redacted] itthon vetített részre. Kíváncsian várjuk hát a folytatást.)

A jószemű rendezők azonban „felfedezték" Kathleen Turnert, és tavaly forgatott filmjében máris olyan szupersztár partnerrel játszatták, mint Anthony (Psycho) Perkins. Ez a szerep igazi jutalomjáték egy színésznőnek: a történet főszereplője egy csinos, barna hajú divattervezőnő, aki kettős életet él. Nappal sikeres, távolságtartó üzletasszony, aki hűvösen bánik [redacted] férfiakkal, míg éjszaka hosszú szőke sörényű prostituálttá alakul át, aki [redacted] város piros lámpás negyedében éli ki (illetve meg) erotikus fantáziáját. A felsliccelt szaténruhát viselő szexbomba — kinek „művészneve" China Blue, az ügyfelek kívánságára eljátssza Lolita vagy akár Jeanne d'Arc szerepét.

China Blue életében két férfi játszik főszerepet: az egyik egy bizonyos Bobby Grady, aki „nappal" a híres divattervezőnő beosztottja, és aki rövid idő alatt rájön, hogy a nő kettős életet él, valamint egy neurotikus pap (természetesen Perkins), aki a szőke prostituáltban [redacted] számára elérhetetlen hatalmat és erőt látja megtestesülni. Csak egyetlen választási lehetőséget lát maga előtt: vagy kisajátítani, birtokolni a nőt, vagy megsemmisíteni. Az erotikus-neurotikus filmdráma erről az élet-halálharcról szól.

(Russel, 1985)

barokba, valamint a gyönyör egyéb fellelési helyeire irányítsa és hosszan elidőztesse.

Becsületükre legyen mondva, hogy a legdúsabb kebel és legvonzóbb öl sem feledteti velük álmaik asszonyát — igaz azért kétségtelenül lelnek némi vigaszra

(Starlight)

A Muppetek elfoglalják Manhattant

Újra itt vannak a kedves régi ismerősök! Breki, Miss Röfi, Topi Mackó és a többi bűbájos szörnyeteg. Szülőatyjuk, Frank Oz jó lóra tett, mikor kitalálta őket, hiszen [redacted] világ kedvenceivé elélépett bábállatkákkal bármit el lehet játszatni, velük aztán tényleg akármi megeshet! Az ötletek tárháza kimeríthetetlen. Négy évvel az előző, nagy sikert aratott egész estét betöltő film elkészítése után forgatták ezt [redacted] legutóbbit, amelyben a Muppetek nem kisebb vállalkozásba fognak, mint hogy meghódítsák [redacted] világ show-iparának egyik fellegvárát, Manhattant. (A képen égnek lökött karokkal vicsorító dobos például ennek érdekében még egy „I love New York"-trikót is magára húzott.)

A világhírhez vezető utat mindenesetre sokkal kevésbé rögösnek képzelte Breki és Miss Röfi. Egyik producerirodából, egyik broadwayi kocsmából, és egyik ámulatból [redacted] másikba esnek. Brekit ráadásul elüti egy autó, és attól fogva a zöld főhős emlékezetkiesésben szenved. A premier estéjén az egész társulat őt keresi, ám Breki szőrén — pardon: bőrén-szálán eltűnt. Nem áruljuk el, hogy előkerül-e, [redacted] 90 percnyi jó szórakozást viszont garantáljuk. Erre egyébként nemcsak [redacted] Muppetek jelenléte [redacted] biztosíték, hanem olyan sztárok vendégfellépte is, mint Liza Minneli és Brooke Shields. Ki-ki tetszése szerint választhat, hogy [redacted] élők vagy az élettelenek tetszenek neki jobban.

(Oz, 1984)

Varázslat vásznon és képernyőn

Technikai szempontból igazi szuperprodukció Georges Lucas híres filmtrilógiája, ■ Csillagok háborúja, ■ Birodalom visszavág és ■ Jedi visszatér. Mindhárom film felvonultatta az amerikai special effect* ipar legjelesebb képviselőit. A video és a film varázslatait a trilógia alapján ismertetjük.

Vegyünk egy teljesen hétköznapi képet bármelyik sci-fi filmből: űrhajó repül a világűrben. Ehhez ■ képi megjelenítéshez az úgynevezett blue screen eljárást alkalmazzák, amely lényegében egy filmlaborálási módszer. Ennek televíziós változata, a blue-box technológia ma már talán közismertebb, pedig az elv ■ hagyományos film világából való. Mindkét módszer abban hasonlít egymásra, hogy például az űrhajómakettet kék tartóelemen kék háttér elé helyezik, s ezt a képet kombinálják össze például a „csillagos éggel". Jelentős szerepet kap a világítástechnika, mert nem mindegy, hogy milyen árnyalatú kék színt használnak. A televíziósoknak egyszerűbb ■ dolguk, mint filmes kollégáiknak, ugyanis ők látják munka közben is, hogy mit csinálnak, míg ■ filmesek csak laborálás után. Persze ma már vannak olyan modern filmkamerák is, amelyeket videokamerával kombináltak össze, így egyszerre két felvétel készül, az egyik filmre, a másik videóra. Az utóbbi segítségével ellenőrzik például a képbeállítást, a világítást. A videokamera jeléből az elektronikus képkeverő berendezés képes kiszűrni egy-egy színt is elektronikus úton.

2

3

Ezt ■ megoldást chroma-keynek nevezik, ennek csupán egyik üzemmódja a blue-box, amikor is a kék színt szűrik ki az eredeti képből és a helyére egy másik kamera videojelét — például ■ „világűrt" ábrázoló képet illeszthetik. Ehhez a trükkhöz azért választották éppen ■ kék színt, mert az, ■ szem kivételével teljesen hiányzik az emberi testről. Arra persze gondosan ügyelni kell, hogy ■ szereplőn vagy a tárgyon semmi ne legyen kék, különben a kontúrok mentén „foszlásnak indul" a trükk-kép.

Érdekességként megemlítjük, hogy ■ csillagos hátteret egy nagyméretű, számtalan helyen

átszürkált fotókartonból készítik, amit hátulról szórt fénnyel átvilágítanak. A hagyományos filmben a bluescreen megvalósításához elektronikus szűrés helyett bonyolult optikai és filmlaborálási megoldásokat alkalmaznak. A végeredmény ugyanaz: ■ két kamera képét egy térben látjuk és reálisnak érzékeljük. Amíg azonban a tévétechnikai eljárás során az eredményt azonnal látjuk, addig a filmtechnikai megoldás megköveteli, hogy időben egymás után végezzük az összetett kép egyes részleteinek felvételeit. Pontos mérésekre, aprólékos munkára van szükség. Ez az oka annak, hogy egy-egy ilyen nagy trükkigénnyel készülő film forgatása akár egy-két évig is eltarthat.

A tévés technológiák gyorsabbak és egyszerűbbek. A kicsiny képernyő nem követel olyan precíz kivitelezést, mint a cinemascope mozivászon. Jogosan vetődhet fel a kérdés; miért nem készülnek tehát televíziós technikával sci-fi-sorozatok, miért választják az alkotók még ma is szívesebben a celluloidszalagot. A válasz egyszerű: a televíziós műsorok nem jelentenek akkora üzletet, mint a szuperfilmek. Azok ■ speciál effekt szakemberek, akik Lucasnak dolgoznak, annyi pénzt is elkérhetnek egy-egy trükkjükért, amennyibe egy tévésorozat egy teljes epizódja kerül.

Mellékelünk egy művelettervet a Jedi visszatér című film rajzos forgatókönyvéből (1. kép). Annak a csatajelenetnek egy beállításáról van szó, amikor a „Halálcsillagot" megtámadják a jó ügyért harcoló űrvadászgépek. A tervezők a képet technológiai szempontból alkotóelemekre bontották. Ez azt jelenti, hogy körülbelül ugyanannyi részfelvételt, összejátszást kell készíteni, ahány elemből a kívánt látvány összeáll. A rajzon robbanások, cikázó lézersugarak látszanak, továbbá a „Halálcsillag" felett egy repülő űrvadász, üldözőivel a nyomában.

A robbanásokat előre felvették, majd a képre illesztették. Erre több módszer is kínálkozik: legismertebb és legegyszerűbb ■ háttérvetítés. A „Halálcsillag" felszínét a maketthez képest nagyított változatban is elkészítették (2. kép), amely felett maga a kamera száguld végig. Ha ■ rohanó talaj fölé a már említett blue-screen eljárással az űrszerkezetet trükkölik, máris megkapjuk a repülés illúzióját. Kiegészítheti még ■ hatást, ha ■■ űrszerkezetek térbeli pozícióját is változtatják.

A térben gyorsan távolodó űrhajót viszont úgy veszik fel, hogy ■ kamerát egy sínre helyezett kocsira állítják, majd ■■ állványra szerelt mozdulatlan modelltől gyorsan eltávolítják.

A lézersugarakat, lövéseket utólag kopírozzák ■ képre, rendszerint komputerek által vezérelt animációs eljárással. Az ilyen képeket általában több részfelvételből rakják össze, kockánként, hosszadalmas, türelmes munkával. Hasonló módon készült a sokak által megcsodált „lézerkardvívás" is. A szereplők egyszerű, feketére festett, vékony pengéjű „karddal" vívtak. Ahogyan a szereplők mozgatták a fegyvert, úgy változott annak hosszúsága is a perspektivikus rövidüléseknek megfelelően. A fekete színű penge kockánként változó hosszát utólag vakító „lézercsíkkal" — optikai vagy elektronikus vonallal — töltik ki. A trilógia nevezetes vívási jeleneteinek felvételeihez filmszalagra átjátszott digitális videoképet használtak.

A videokép rögzítése ugyanis sokféleképpen történhet. A legrégebbi technológia éppen ■ filmszalagra való átjátszás. Ezt még a fekete-fehér televíziózás idején dolgozták ki, és általánosan elterjedt felvételi módszerként alkalmazták megfelelő mágneses képrögzítési technológia hiányában. Ennek az eljárásnak a nagyon leegyszerűsített sémája egy képernyőről fényképező filmfelvevőhöz hasonlítható. A színes televíziós kép filmszalagra való rögzítése azonban újabb nehézségeket vetett fel, ráadásul mind a régi, fekete-fehér átírás, mind pedig a mai színes átírások minősége kifogásolható. Ennek fordítottját, ■ filmről videora való átjátszást — éppen a műsoros videokazetták iránti igény megnövekedése következtében — nagyüzemi úton alkalmazzák. Ezek a filmvetítő projektorok egy kamerával vannak egybeépítve. Sokszor negatív filmanyagot vetítenek, mivel az elektronikus, pozitív képre való átfordítás nem jár olyan minőségromlással, mintha laboratóriumi úton készítenék ■ pozitív kópiát, s így egy felesleges technológiai lépcső kimarad.

Minőség ide, minőség oda, a Lucas-trilógiában mégis sok helyen alkalmaztak filmre átjátszott videoképet. Akinek jó szeme van, észre is vehette ezekben ■ jelenetekben a többi, tisztán filmre rögzített képhez viszonyított enyhe minőségromlást. Persze az is igaz, hogy az effélé képsorokat rendkívül „fesesre", gyorsra vágják, ne legyen a nézőnek ideje ■ képminőségen tűnődni. Ha a történet izgalmas, a cselekmény száguldó, a gyors vágások amúgy is szükségesek, és a néző valóban nem törődik a minőségi változással.

A fentiek után talán nem is olyan furcsa, hogy ezeknek ■ látványos filmeknek egyelőre nem ■ videotechnikai effektusok ■ főszereplői, hanem főleg ■ mechanikai berendezések. A modellek, a kamera és a háttér mozgatását akár egyszerre is képesek vezérelni a komplikált programú számítógépek. Ehhez társul még az egyszerre több kamera szinkronmozgatását is megoldó berendezéskomplexum, amely a trükktechnika nélkülözhetetlen módszere.

Bizonyára emlékszik még az olvasó a Jedi visszatér parádés „űrbiciklis" üldözéses száguldozásaira. Ezt is különféle special effectek variálásával valósították meg. A filmesek és tévések gyakran készítenek a makettekről vagy modellekről léptékhelyes nagyított vagy kicsinyített változatokat, sokszor életnagyságú díszleteket (3. kép) is építenek. A „biciklimodellt" bábu lovagolta meg: ezt totálplánban robbantgatták. Amikor a kamera közelebbről mutatta a szereplőket, természetesen nem bábut, hanem igazi színészeket láttunk, akiknek a háta mögé blue-screen eljárással került a háttér, amely jelen esetben egy erdő volt.

A robbanások felvétele is sokféleképpen történik. Rendszerint lassított felvételt alkalmaznak, mert minél lomhábbnak tűnik a robbanás terjedése, annál elementárisabbnak látszik. A lassításnál ügyelni kell a fényviszonyokra, hiszen egységnyi idő alatt több képkockát kell exponálni, vagyis az expozíciós idő rövidebb lesz. A videotechnikai lassítás még tökéletlen, ezen ■ téren egyelőre a filmtechnika áll jobban. Bizonyos rendkívül drága, digitális eljárások már léteznek, de ezek használata még nem általános.

Készítenek „fogyóeszköznek" számító modelleket is, amelyeket felrobbantanak. A hatás fokozásáért külön robbanásokat is felvesznek és ezeket utólag rákopírozzák az igazi modellrobbanásra. Néha a detonáció stoptrükkszerűen tűnik ■ képbe. (A stoptrükk a legegyszerűbb trükk, bárki, akinek filmfelvevője vagy videofelszerelése van, kipróbálhatja. Ha azonos beállításba egy felvétel után behelyezünk egy tárgyat és a gépet újra indítjuk, a tárgy hirtelen a vágás pillanatában „beugrik" a képbe. Lényegében stoptrükksorozat az animáció is, ahol a különböző fázisú képek kockánként következnek egymás után.)

A leglátványosabb robbanás akkor következik be, ha hatóanyagként benzinszármazékokat használunk. Ilyenkor tűzgomolyag keletkezik: vöröses lángok törnek utat maguknak. Más anyagok, ■ magnézium, a lőpor természetesen másféle hatást keltenek. Fontos az is, hogy a szétrobbanó testnek szétrepülő darabjai legyenek. Érdekes módon fokozza a hatást, ha a kamerákat objektívjeikkel felfelé állítják és a mennyezetre kifeszített fekete háttérből lelógó, robbantásra kijelölt tárgyat fényképezik. A lassított felvételen azt látjuk, hogy ■ szétrobbant tárgy részecskéi sugarasan szétrepülnek, és — a nehézkedésnek megfelelően — a kamera felé rohannak. Ez ■ hatás ■ nézőt szinte belehelyezi a térbe.

Látható, a film és a video közti határok egyre inkább elmosódnak. A televíziós eszközök használata kétségtelenül gyorsítja a munkát és olcsóbbá teszi a felvételeket, fantasztikus, látványos hatásokat érhetünk el segítségükkel. Mindezek a technikai „varázslatok" azonban eszközök csupán, ■ nézőket ezután is mindig elsősorban a cselekmény, ■ hősök sorsa fogja érdekelni.

BOGNÁR TIBOR

1

NOTES

ELEMENTS:

SHOT # SEQUEN

RA 13

63

* A szakmai zsargonban speciális effektusnak nevezett hatásoknak az összeállítása, megszerkesztése bonyolult folyamat, különösen a filmesek számára. Szinte valamennyi technika kombinálódhat egymással: ■■ elektronikus, a pirotechnikai, a mechanikai, ■ vegyi, ■ maszk-, ■■ optikai és más effektusok végtelen variációban, mindig újabb és újabb ötletekben öltenek testet.

„Megkapnám a videoklip kitalálójának a díját"

INTERJÚ SÁNDOR PÁL RENDEZŐVEL

— Azon [illegible] tartozik, [illegible] a [illegible] Ezék [illegible] az [illegible]?

— Hadd [illegible] ki [illegible].

— Mi a [illegible]?

— Nem az, hogy [illegible] a [illegible] például [illegible] be Müller Péter [illegible] című [illegible]. [illegible] ez [illegible] mert a [illegible] a „filmszerű", s így [illegible] ősbemutatóként sem [illegible] a [illegible] film [illegible].

— Mint [illegible] szívesen [illegible] dig a filmezők egy része [illegible]?

— A [illegible], úgy gondolom, hogy általuk ki tudom fejezni azt, amit érzek és gondolok. Ilyen értelemben semmi különbséget nem [illegible] a rögzítés módja. Sok [illegible] kezdtem televízi[illegible] [illegible] a technika, s [illegible], hogy [illegible] láthatom a [illegible]. [illegible] fel[illegible] használtam. De ezen túl is új [illegible] jelent a [illegible] azt a lehetőséget, hogy [illegible] tolni az emberek [illegible]. A [illegible] kezdő[illegible] az ember [illegible]. Korábban úgy véltem, hogy [illegible] a különbség a film és a televízió [illegible] hogy ami filmen hat, az televízión is, de most úgy gondolom, egy másik műfaj kezd kialakulni. Természetesen [illegible] a [illegible] a mozi-televízió-videó [illegible], de [illegible], hogy [illegible] [illegible] egymástól a [illegible] és [illegible] a [illegible]. Az a tény, hogy [illegible] a [illegible] s a [illegible] [illegible] [illegible] fog hozni ebben is, hogy [illegible] a [illegible]. A televízió [illegible] nem [illegible] meg a maga Fellinijét, Bergmanját, Szabó Istvánját, de azt hiszem, hogy [illegible] után [illegible] nek felbukkanni. S akkor [illegible] is válik ez az [illegible]. Úgy vélem, hogy a [illegible] jót tesz, mert jobban megfelel[illegible] ja mindkét műfaj a maga [illegible] gondolkodásmódját.

— Egy „hagyományos" [illegible] talán [illegible] a [illegible], hogy [illegible] egyformán [illegible].

— Ez [illegible]. A [illegible] még a színház is, én például [illegible] s nem is akarom [illegible]. Ma viszont kötelező sok[illegible] [illegible] a [illegible] képes a [illegible] a filmben, a [illegible] kat.

— A [illegible] műszakiak [illegible] a [illegible], hogy nem [illegible] az [illegible] technológiákkal hogy [illegible].

— Ez [illegible]. Van olyan tévés kolléga, akit [illegible] az [illegible] s nagyon jól is [illegible] hogy [illegible] a [illegible] az [illegible] hogy tudom, mit [illegible] a [illegible] mégis [illegible] kötelező tudnia, hogy mit [illegible] a [illegible] technikával, de a [illegible] miként [illegible] a [illegible].

— Mi a két [illegible] a [illegible] említett videó[illegible]?

— [illegible] Zoltán [illegible] meg a [illegible] és a [illegible] amely utóbbiak [illegible] természetesen [illegible] nem lehet szemet [illegible] hogy tele van [illegible] az [illegible], ha nem.

— S [illegible] önnek a [illegible]? Hiszen [illegible] hogy [illegible] a [illegible] a hatását.

— [illegible] de nem úgy szögez a székhez, [illegible] a [illegible] kes, éppen úgy, mint mondjuk az [illegible], amelyet már [illegible]. A Videó tehát [illegible] a vámhivatal [illegible].

— [illegible] szatekintve úgy tűnik, hogy Sándor Pál [illegible] a dal [illegible] a videoklip [illegible].

— [illegible] vagy [illegible] az [illegible] a magyar [illegible] történetében, akkor biztos, hogy én megkapnám a videoklip [illegible] a díját. Az [illegible] s [illegible] Mint is van szó a klipről [illegible]? Van egy [illegible] az ember erre megpróbál a saját eszközeivel egy újabb [illegible] ni. Ez történt az [illegible] majd az LGT-show [illegible] is. Az, amit ma videoklipnek nevezünk, éppen azt [illegible]. A klip [illegible] hogy a [illegible] számnak a [illegible] eszközeivel egy [illegible] más dimenziójú [illegible] a jelenlegi magyar klip[illegible] — nagyon kevés kivétellel — azt [illegible], hogy ez a műfaj a [illegible].

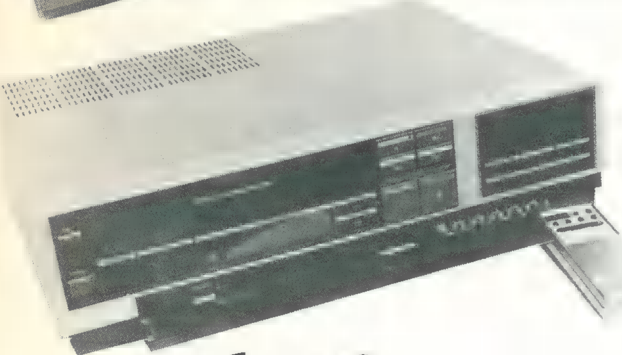
[illegible] az [illegible] a vizet", s [illegible].

— Szívesen [illegible] újra [illegible]?

— A klip [illegible] műfaj, s [illegible] generáci[illegible] ók [illegible] kultúrája. Tipikusan a [illegible] az [illegible]. De visszatérve a [illegible] nem [illegible] nem [illegible] csán, s amit a [illegible].

MOLA GYÖRGY

Apályban a Siemens–Seltron

A világpiac tengernyi videokészülékéből ezúttal végre árapály hátán hajózott el hozzánk két képmagnó: a Siemens FM 391 és a Seltron VH 600 RC. Kéziratunk nyomdába adásakor persze rejtély, hogy a magazin megjelenésekor még (vagy már?) lesz-e a két készülékből a boltok polcain. Ennél fontosabb, hogy az igazi apály: a két magnót egyaránt az eddig árusított készülékek árának mintegy 60 százalékáért, 39 ezer 900 forintért adják. Tesztünket Szakolczay Lajos, a MEEI csoportvezető mérnöke készítette.

Vizsgálódásunk legfőbb célja tehát ezúttal megállapítani, vajon mit rejthet a váratlan árapály? Azaz: a hazai kereskedelem kiszámíthatatlan hullámverései gyengébb minőségű (s ezért olcsóbb) készülékeket vetettek partra, vagy az eddigieknél ügyesebb üzletpolitika törte le az árakat?

(nem új dolgokat, de újszerűen)

Kezdjük az ismerkedést a Siemens-szel. Az FM 391 igen tetszetős kivitelű, az átlagosnál laposabb, mondhatni slimline formátumú. Kijelzője nagyméretű karakterekkel mutatja az órát, vagy gombnyomásra a szalagfogyást. Szokatlan az óra kijelzése, mert a másodpercek múlását jelezni hivatott kettőspont nem villog, s az óra működését csak a percek számainak változása jelzi. Tévévételre 12 adó programozható be, hagyományos hangoló potenciométeres megoldással. Ellentétben a Fisher-ekkel a programozás után a választás már elektronikusan történik, tehát a csatorna száma az időprogramban rögzíthető lesz. Sajnálatos, hogy a programválasztás nem távvezérelhető, mert az infrával csak a magnó funkcióit lehet szabályozni. A működtetőgombok a megszokott „rövid löketű" kivitelűek, a szín- és hangnormaváltás automatikusan történik. Az áramtalanító főkapcsoló a készülékről elmaradt — de ez nem is probléma, hiszen ha huzamosabb ideig nem akarjuk a gépet használni, a hálózati dugó kihúzásával is áramtalanítani lehet. Programozhatósága meglehetősen szegényes, a 8 napra 1 program (vagy naponta azonos időben történő felvétel) éppen csak minimális követelményszintnek felel meg. Összes szolgáltatását értékelve „standard" kategóriájú készülék.

Külcsín szempontjából a Seltron VH 600 RC nem vetekedhet a Siemens-szel, bár ízlések és videokészülékek különbözők, és egyébként sem mindig a külalak a lényeg, hanem a belbecs. Első ránézésre ugyanis a VH 600 RC nagyon egyszerű hatást kelt, de több szolgáltatással rendelkezik, mint a hasonló standard társai, mert 14 napra programozható, napi 4 (!) programlehetőséggel (vagy az egyik program felhasználható naponta azonos időben történő felvételre) és kamerastop csatlakozással is ellátták. A tévéadók programozása, hasonlóan az FM 391-hez, mechanikusan 12 állomásra lehetséges, ugyancsak elektronikus előválasztással és távvezérelhetőséggel. A készülék furcsasága, hogy az óra számjegyei mellett a szalaghossz-számláló négykarakteres kijelzője szintén állandóan világít, készenléti állapotban is. Programozásnál a csatorna száma szintén rögzíthető, a szín- és hangnormaváltás automatikus: tehát programo-

[redacted] adatok és mérési eredmények

SELTRON VH 600 RC

	Specifikált	[redacted]
RF bemenet	VHF OIRT/CCIR 1—12 UHF OIRT/CCIR 21—69	46—301 MHz 448—865 MHz
RF érzékenység 20 [redacted] jel/zaj-ra vonatkoztatva		100—110 μV
RF kimenet	36. ±2 csatorna	591,25 MHz 553—652 MHz
RF kimeneti szint	—	1,8 mV
RF bemeneti impedancia	75 ohm	75—140 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	[redacted] ohm
Video bemeneti impedancia szint	75 ohm 1 V_{cs-cs}	75 ohm 1 V_{cs-cs}
Video kimeneti impedancia szint	75 ohm 1 V_{cs-cs}	72 ohm 1,2 V_{cs-cs}
Hang bemeneti impedancia szint	50 kohm 0,3 V	16 kohm 0,1—3 V
Hang kimeneti impedancia szint	600 ohm 0,5 V	660 ohm 0,55 V
Video jel/zaj viszony	—	42 dB
Hang jel/zaj viszony	—	50 dB
Sorbontás	—	230 sor
Hangfrekvencia átviteli sáv	—	50—12 000 Hz

SIEMENS FM 391

	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF OIRT 1—5, CCIR 2—4 VHF OIRT 6—12, CCIR 5—12 UHF OIRT/CCIR 21—69	46—131 MHz 106—304 MHz 440—876 MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj-ra vonatkoztatva		90—110 μV
RF kimenet	36. csatorna	591,25 MHz
	30—39. között beállítható	533—636 MHz
RF kimeneti szint	—	3,1 mV
RF bemeneti impedancia	75 ohm	52—85 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	75 ohm
Video bemeneti impedancia szint	75 ohm 1 V_{cs-cs}	75 ohm 1 V_{cs-cs}
Video kimeneti impedancia szint	75 ohm 1 V_{cs-cs}	74 ohm 1,1 V_{cs-cs}
Hang bemeneti impedancia szint	50 kohm [redacted] mV	51 kohm 100—4000 mV
Hang kimeneti impedancia szint	<10 kohm 0,4 V	0,7 kohm 0,3—0,4 V
Video jel/zaj viszony	[redacted]	[redacted] dB
Hang jel/zaj viszony	42 dB	[redacted] dB
Sorbontás	240 sor	210 [redacted]
Hangfrekvenciás átviteli sáv	50—10 000 Hz	55—12 000 Hz

zott felvételeknél semmit sem felejthetünk el, hacsak áramkimaradás nincs, mert akkor viszont a készülék felejti el az összes bejegyzését. Áramtalanító főkapcsolót ennél [redacted] gépnél sem alkalmaztak (de amint már az előzőnél is mondtuk, ennek nincs különösebb jelentősége.) Szolgáltatásait összegezve megállapíthatjuk, hogy majdnem eléri a középkategória szintjét (az előző számunkban közölt értékelési rend szerint).

Non numerantur, sed ponderantur

(nem a mennyiség, a minőség a fontos)

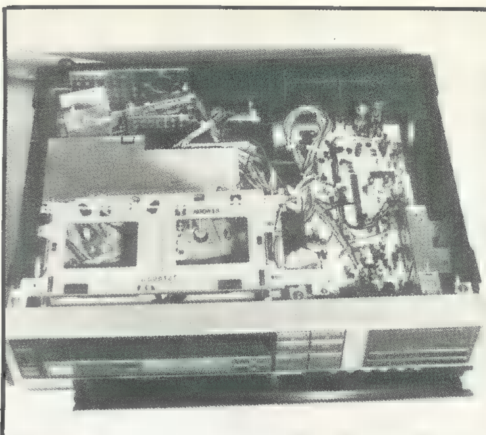
A két készülék tulajdonságainak egyenkénti taglalása után mindkettőre érvényes jellemzőkről kell beszélnünk. Igen sajnálatos, hogy [redacted] állókép-visszaadásuk gyenge (nem állnak egyedül). Egyes képléptetéssel nem rendelkeznek, bár véleményünk szerint ez nem túlzottan súlyos hiányosság, hacsak valaki mozgáselemzéssel nem óhajt foglalkozni. A hálózatkimaradás elleni védelem hiányát mindkét készüléknél nagyon nehezményezzük, mert pillanatnyi áramkimaradás is [redacted] teljes program törlését okozza.

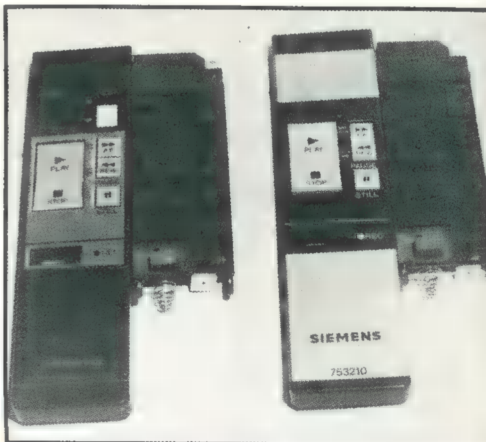
Élettartamukról, megbízhatóságukról beszélni egyelőre tenyérjóslással lenne egyenértékű, mert csak az „élet", vagyis [redacted] hosszas használat tudja megmondani, milyen problémák fognak felmerülni az idők folyamán. Egyet azonban előre lehet látni: [redacted] mechanikájuk lemezfelépítésű, tehát várhatóan kevésbé bírják majd a „gyűrődést", mint [redacted] öntött kivitelű készülékek. Egyéb szolgáltatásaik tekintetében külön részletezésnek nincs értelme, mert az előző számunkban közölt szolgáltatási táblázat szerinti felsorolásban ismertetjük [redacted] összes jellemzőt. A műszaki adatoknál is azonos sorrendet alkalmaztunk, tehát visszalapozva könnyen összehasonlíthatók [redacted] Fisher-ekkel és megállapítható, hogy a Siemens-szel, Seltron-nal nem egy szempontból többet kapunk, lényegesen kisebb árért.

A szolgáltatások felsorolásánál változatlanul tartjuk magunkat az előző számunkban táblázatban közölt követelménysorozathoz, hogy az általunk ismertetett készüléket azonos szempontok szerint lehessen értékelni. Összegezve megállapítható, hogy [redacted] Siemens esztétikailag, [redacted] Seltron pedig szolgáltatási és műszaki szempontból nyújt többet — egymáshoz képest.

Ez az árapály tehát a kereskedelem ügyes fellépését dicséri, s korántsem jelenti azt, hogy a két készülék bóvli — amint azt egy-két használtcikk-kereskedőtől hallottuk (miközben búsan szemlélte polcain [redacted] 70 ezer forintos képmagnókat). „Savanyú a szőlő" — de nem [redacted] vásárlóknak.

	SIEMENS [redacted] 391	[redacted] VH [redacted] RC
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség:	220 V 50 Hz	220 V 50 Hz
Teljesítményfelvétel:	35/21 [redacted]	35/13 [redacted]
Méretek:	420 [redacted] 99 [redacted] 367 mm	430 x 110 x [redacted]
Tömeg:	7,2 kg	8 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő:	[redacted] perc E—240-es kazettával	
Áttekercselési idő:	[redacted] perc	[redacted] perc
	(E—180-as kazettával)	
Gyorskeresés előre:	5-szörös	5-szörös
hátra:	5-szörös	5-szörös
Lassítás:		
Gyorsítás:		
Állókép:	[redacted]	●
Képről képre léptetés:		
Képbevágás:		
Utóhangosítás:		
Azonnali felvétel:	●	
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarcvezérlés:	●	●
Napi programok száma:	1	4
Programozható napok száma:	8	14
Naponta ismételhető program:	●	
Hetente ismételhető program:		
Programban csatornakiválasztás:	●	●
AUTOMATIKÁK		
Adókeresés:		
Memória stop (0000):	●	●
Szalagállás stop:		
Film vége stop:		
Visszatekercselés:	●	●
Ismétlés:		
Színnormaváltás:	●	●
Hangnormaváltás:	●	●
Hátralévő szalagidő percekben:		
intervallumokban:		
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereó hang:		
Zajcsökkentő:		
HI-FI sztereó hang:		
[redacted] hálózatkimaradás esetére:		
Hozzáférés letiltás:		
Távszabályzó kábeles:		
[redacted]	●	●
Távirányíthatók [redacted] magnó funkciók:	●	●
+csatornaváltás:		●
+hangolás:		
CSATLAKOZÓK		
Antenna be:	[redacted] aljzat	DIN aljzat
ki:	DIN dugó	DIN dugó
Video be:	[redacted]	BNC
ki:	[redacted]	BNC
Hang be:	RCA	RCA
ki:	RCA	RCA
Mikrofon:		
Euro-Scart (21 pol.):		
Kamera:		
Kamera stop:		2,5 mm-es jack

▽

Non omne licitum est honestum

(nem minden tisztességes is egyúttal, amit tenni szabad)

Előző számunkban bemutattunk két különös ikertestvért (Fisher—Magnasonic). Úgy tűnik, [redacted] vérkeveredés igencsak gyakori a képmagnók családjában, mert a Siemens FM 391 boncolgatása közben véletlenül találkoztunk egy Sanyo VH 1300-as típussal, s meglepve tapasztaltuk, hogy a két gép gyanúsan hasonló. Mit ad a videósok ura, a Siemenst szétszedve, több helyen láthatóvá vált a Sanyo felirat is. De [redacted] még hagyján...

A VH 1300 infra távirányítója is ördögi hasonlatosságot mutatott [redacted] FM 391-esével, de míg az előbbi tudja a tévécsatornákat meg az üzem/készenlét állapotot is váltani, a Siemens nem. A kíváncsiság persze nem hagyott nyugodni bennünket, így aztán kipróbáltuk a Siemens magnót Sanyo távkapcsolóval, s némi (megjátszott) meglepetéssel tapasztaltuk, hogy a készülék elfogadja az utasításokat. A következő lépés természetesen az volt, hogy az FM 391 távszabályozóját szétszedtük, tisztázandó a „készülék tudja, a távirányító miért nem tudja" kérdést.

A megoldás: a Siemens távkapcsolója tartalmaz minden elektronikát, kapcsolót, amit egy drágább készülék távkapcsolója tud, csak [redacted] gyár három gombot „elfelejtett" [redacted] dobozán kialakítani (képünkön). Feltehetően arról van szó, hogy olcsóbb egyféle elektronikával gyártani a készülékeket, majd különféle dobozokba rakni, [redacted] az olcsóbbakról lehagyni egy-két-három gombot. Némi túlzással: mintha a Mercedes úgy állítana elő olcsóbb kocsikat, hogy a nyolchengeres csodamotorból gyárilag lefojtana négyet: ennyi pénzért, pukkadjunk meg, elégedjünk meg négy hengerrel...

Kicsit ügyesebb kezű és vállalkozó szellemű képmagnósok azonban most a gyárat pukkaszthatják. A távkapcsolókat igen könnyű szétszedni, s a belső, úgynevezett gumiszéken jól látható a kívül hiányzó három gomb. A dobozon tehát mindössze három lyukat kell fúrni óvatosan és három kis nyomógomb segítségével (ad abszurdum: három gyufaszállal) már az FM 391 távkapcsolója is tudja szabályozni a csatornaváltást és az üzem/készenlét állapotot. Ez az átalakítás különösen azoknak jelent nem csekély szolgáltatási többletet, akiknek a televíziójuk nem távszabályozós, hiszen így a tévéjüket is irányíthatják távolból.

Televízió-tetőantennák
és antennaszerelvények

ANTENNA szaküzlet

Budapest VIII., Üllői út 60-6

A műholdas televízió valósága

Jelenleg 15 nyugat-európai, valamint 2 amerikai gyártású televízióprogramot sugároznak rendszeresen Európára *távközlési* műholdról. Ezeket általában 3,5 méter átmérőjű vagy nagyobb parabolaantennával lehet fogni, azaz egyiket sem egyéni vételre szánják. Az eredeti tervek szerint augusztusban lőtték volna fel az NSZK műsorszóró műholdját, s nem sokkal később egy francia szatellitet. Újabb hírek szerint ez csak 1987 januárra várható. E két szatellit 3, illetve 4 programot fog továbbítani 1987-től, immár egyéni — 1 méteresnél kisebb — vevőantennák számára. S jövőre bocsátják fel az olasz műsort (is) szóró Olympus-t és a skandináv országokat ellátó TELE—X műsorholdat.

A távközlési műholdak kínálatának túlnyomó részét tisztán szórakoztató műsorok — sorozatok, sportadások, pop-rock videoklipek — teszik ki. A műsorszóró műholdak programjai körül még folynak a francia, nyugatnémet belpolitika csatározásai, de várhatólag úgy fele-fele arányú lesz a szórakoztatás és az igényesebb kulturális, tájékoztató műsorok részesedése. Legalábbis egyelőre.

A hirdetésekből finanszírozott programok eleve a tömegközönséget vonzó adásokat állítják majd előtérbe a profitjuk érdekében. A többi program pedig rákényszerül, hogy nagy és növekvő nézőszámmal igazolja saját létét, amit közpénzekből ráfordított márka- és frankszázmilliók tesznek lehetővé.

A televíziós szórakoztatásnak ma is ismertek már a (jórészt amerikai eredetű) nemzetközi receptjei. A nyugat-európai műsorholdak pedig technikai okokból nem tudnak, politikai és profitmegfontolásokból nem is akarnak majd megmaradni országhatárokon belül. A nemzetinek számító programok is nemzetközi jellegűek lesznek. Máskülönben hogyan lehetne esélye például „a francia kultúra terjesztésére Európa-szerte" a TV-5 programnak, amely már létezik egy távközlési műhold révén és helyet igényel magának a TDF—1-en. S a nemzetközi összetételű közönség kialakulását elősegíti majd a programok párhuzamosan sugárzott több nyelvű kísérőhangja is.

Ahogy a nyelvi korlátok nem tartóztatják fel a műholdas televízió terjedését, a többi új közléstechnikai eszköztől sem lehet ilyesmit várni. A video békésen megfér majd a műholdas műsorokkal, sőt épp használatának növekedése várható tőlük. A kábeltévé-hálózatok a nyugat-európai nagyvárosokban továbbítani és propagálni fogják a műholdas kínálatot, előmozdítva az egyéni vevőantennák iránti keresletet a bekábelezetlen vidékeken. A 60—90 cm átmérőjű parabolaantennák árát Ausztriában 15—20 ezer schillingre becsülik 1988—89-ben.

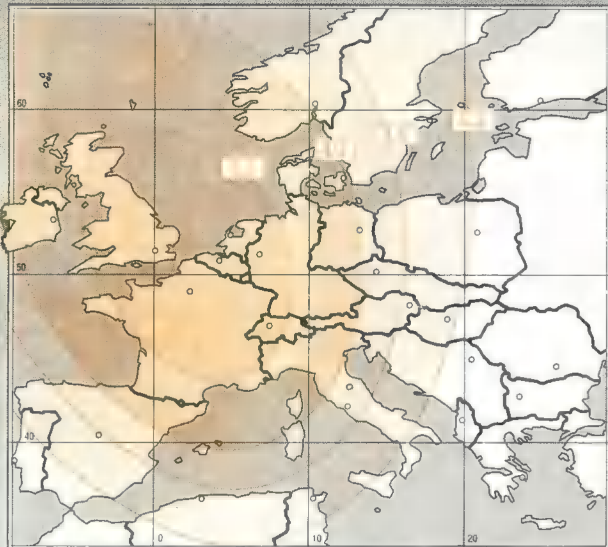
A műholdas televízió valósága olyan kihívás, a tömegkommunikációs rendszerek és a nemzeti kulturális élet olyan versenytársa, amely Ausztriában, Svájcban, sőt a Közös Piac szintjén is új stratégiák kidolgozására kényszerít már ma is. E koncepcióknak van egy nagyon fontos közös eleme: *komoly erőfeszítésekkel és tudatosan fejleszteni kell a hazai film- és televíziós műsortermelést.* Nemzetközileg versenyképes színvonalra.

JAKAB ZOLTÁN

A jelenlegi kínálat

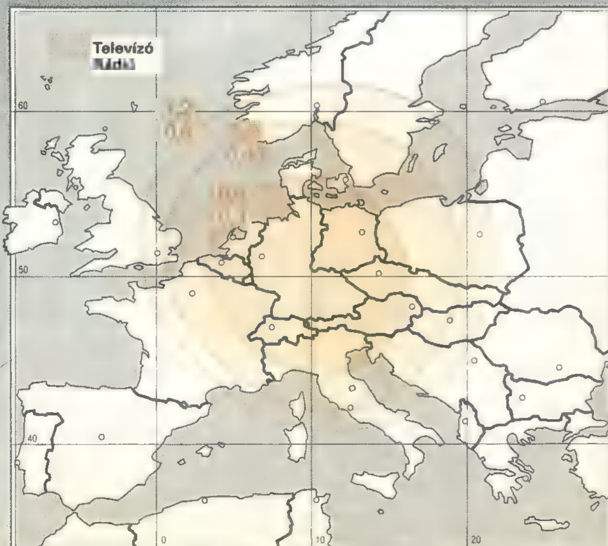
[illegible]

Az ECS—F1 távközlési műhold vételkörzete

A KÖRZETHATÁROKON FELTÜNTETETT SZÁMOK A VÉTELHEZ SZÜKSÉGES ANTENNA ÁTMÉRŐJÉT MUTATJÁK, MÉTERBEN.

A TV-SAT műsorszóró műhold vételkörzete

A KÖRZETHATÁROKON FELTÜNTETETT NAGYOBB SZÁMÉRTÉK A TELEVÍZIÓPROGRA-[redacted] VÉTELÉHEZ SZÜKSÉGES PARABOLAANTENNA ÁTMÉRŐJÉT MUTATJA, MÉTERBEN. (A KISEBB SZÁMÉRTÉK A MŰHOLDRÓL SUGÁRZOTT RÁDIÓMŰSOROK VEVŐANTENNÁJÁNAK ADATA.)

Hazai lehetőségek

Mit mond [redacted] műholdas televízióprogramok vételéről a magyar jog, pontosabban [redacted] illetékes hatóság, a Magyar Posta? Dr. Horváth Lajos osztályvezető válaszolt kérdéseinkre.

— Más a helyzet a távközlési és megint más a műsorszóró műholdak programjai esetében. A *távközlési* műholdak adásait [redacted] közlők *nem* arra szánják, hogy azokat *bárki* vehesse. A Nemzetközi Távközlési Egyesület világkonferenciája 1979-ben fogadta el a nemzetközi rádiószabályzatot, amely [redacted] Magyar Postát is kötelezi, hogy tiltsa és akadályozza meg az ilyen adások engedély nélküli vételét. Engedélyt a Posta adhat, máskülönben az érvényes jogszabályok szerint szabálysértésnek minősül az antenna használata.

— Adtak már ki ilyen engedélyt?

— Néhány esetben, export célú ipari fejlesztések végett.

— Tapasztalják mások érdeklődését is?

— Igen, elsősorban a nagyobb szállodák részéről. Emiatt megkezdtük az igények felmérését, [redacted] ilyen vétel jogi és anyagi feltételeinek tisztázását. A posta azt tervezi, hogy e hotelekben szolgáltatásként bevezeti a távközlési műholdak műsorainak vételét és a felhasználók elosztóhálózatáig történő továbbítását. A műholdas üzemeltetőkkel és a műsorforrásokként számításba jövő televíziós szervezetekkel [redacted] igények ismeretében lehet majd megállapodni.

— A műsorszóró műholdak adásait viszont műszaki és jogi értelemben egyaránt arra szánják, hogy azokat bárki vehesse . . .

— Jelenlegi jogszabályaink szerint az ilyen adások egyéni vételéhez nem is kell külön engedély. Az antennák létesítését [redacted] posta rádiótechnikai szempontból kifogásolhatja, ha olyan [redacted] konkrét műszaki megoldásuk, hogy [redacted] használat zavarná más távközlési szolgálatok működését. Egyébként pedig az ingatlan tulajdonosával kell megállapodni az antennák felszereléséről. Ebben viszont semmi új nincs, hiszen tanácsi lakások esetében ma is kell az IKV hozzájárulása [redacted] tévé- vagy a CB-antennák felállításához. Ha pedig a felszerelés megfelel [redacted] építésügyi előírásoknak, az IKV köteles tűrni [redacted] antenna létesítését. A szövetkezeti és társasházakban pedig a lakók döntenek az antenna ügyében.

— Egyéni vevőantennát lehet arra használni, hogy több lakást vagy akár egy egész házat ellássanak vele — vezetéken át — valamilyen műsorholdas műsorral?

— Műszaki értelemben a nemzetközi egyezmények nem tiltják, hogy műsorszóró műhold egyedi vételére készített berendezéssel közösségi rendszereket szolgáljanak ki. A magyar jogszabályok szerint ilyesmihez *akkor nem* kell a posta engedélye, *ha [redacted] vezetékes továbbítás nem érint idegen ingatlant.* Két családi ház vagy szövetkezeti lakásból álló épület között nem lehet ilyen összeköttetést létrehozni, ha köztük közterület — például utca — van. Egy társasházban vagy egy szövetkezeti lakótelepen belül, ahol az épületek között is magánterület van, [redacted] műsorszóró műhold műsorának vezetékes továbbítása nem tilos. Viszont ilyenkor már másodlagos elosztásról van szó, amivel szerzői jogdíjak fizetési kötelezettsége is járhat.

SZAKNYELVEN SZÓLVA

A televíziózás különféle műholdjai

A televíziós stúdiókból a műsorok video- és hangjeleit mikrohullámú láncok továbbítják a földi adóállomásokra, ahonnan a VHF vagy UHF sávba tartozó vivőhullám révén jutnak el a jelek a nézők képernyőire. Mind az általában 1 gigahertz (GHz, 10^9 rezgés/másodperc) feletti frekvenciájú mikrohullámoknak, mind az adókkal kisugárzott jeleknek az a sajátosságuk, hogy egyenes vonalban terjednek, akárcsak a fénysugarak. Így a Föld görbülete miatt a nagyobb távolságok áthidalásához még akkor is sok ismétlőállomásra van szükség, ha ezeket magasra (tornyokra, hegyekre) építik. A felszíni domborzat árnyékoló hatása miatt pedig alig van olyan ország, ahol valóban az egész területet ellátnák műsorral. Az ehhez szükséges átjátszóadók túlságosan sokba kerülnének. A földi adóhálózat létrehozása pedig amúgy is hosszú, gyakran évtizedekig tartó és drága folyamat.

A távközlésben fejlett országok, földrészek nemcsak országos, hanem nemzetközi mikrohullámú hálózatokat is kiépítettek, de a nagy lakatlan területeket ezek sem hidalják át, a tengerekről, óceánokról nem is beszélve.

Távközlési műholdak és rendszerek. A rakétatechnika és a mikrohullámú távközlés fejlődése nyomán az 1960-as évek óta meg lehet valósítani egy régi a tulajdonképpen kézenfekvő ötletet. Ha a mikrohullámú ismétlőállomást egy műholdon helyezik el, akár különböző földrészek között is megteremthető az összeköttetés.

A *távközlési műholdak* a földi, nemzetközi mikrohullámú láncok szerepét vették át, terjesztették ki. Ezeket a műholdakat általában a telefon-összeköttetések miatt állították pályára, s a rajtuk levő egy-két transzpondert (mikrohullámú adóvevőt) inkább csak esetenként használták tévéműsorok továbbítására. Valamivel később aztán a nagy területű országok már távközlési műholdak (s nem földi mikrohullámú láncok) révén építették ki belföldi *műsorszétosztó* rendszereik nagyobb részét.

Amikor pedig megjelent, majd a nyolcvanas években gyorsan terjedni kezdett a kábeltévé, létrejött a nemzetközi műholdas műsorszétosztás. A kábeltelevízió ugyanis ugrásszerűen megnövelte az igényeket újabb és újabb műsorok iránt, amelyek jórészt csak külföldről szerezhetők be. A nyugat-európai posták űrtávközlési szervezete, az *Eutelsat* működteti például az *ECS—1* műholdat, amelyen már 12 csatorna szolgál műsorátvitelre.

Napjainkban az *Intelsat* (109 tagország) és az *Interszputnyik* a két világméretű, nemzetközi űrtávközlési hálózat. Az Eutelsat és az *Arabsat* országcsoportokat összefogó, regionális rendszer. Nemzeti méretű műsorszétosztó rendszer a szovjet *Orbita* hálózat, az amerikai *Westar*, a kanadai *Anik* vagy a fejlődő országokban az indonéz *Palapa* és az indiai *Insat*.

Ezek a rendszerek a televíziós szervezetek vagy a kábeltelevíziós hálózatok számára továbbítanak műsorokat, nem közvetlenül a nézőknek. A műszaki jellemzők is ennek megfelelően alakulnak.

A távközlési műholdak működtetése során felfelé leginkább a 6 és a 14 GHz-es frekvenciasávot használják a hang- és a videojelek továbbítására, míg a műhold—Föld összeköttetést a 4 és a 11 GHz-es sávban teremtik meg. A különböző rendszerek műszaki paraméterei többé-kevésbé eltérnek egymástól, a fő jellemzőkben azonban sok a közös vonás. A műholdak adóteljesítménye például viszonylag kicsi, 10 watt nagyságrendű, a ezért a földi állomásokon nagy — 10—30 méter átmérőjű — antennákra van szükség. E rendszerek a klasszikus mikrohullámú átviteltechnikán alapulnak, a televíziójeleket gyakorlatilag mindig frekvenciamodulációval továbbítják.

A műsorszétosztó műholdak rendszertechnikája alapjában véve ugyanaz, mint a távközlési műholdaké, csak az előbbiek élesen irányított nyalábban, nagyobb teljesítményt sugároznak ki a célterületre. Így a földi állomáson egyszerűbb, olcsóbb vevőberendezést lehet alkalmazni. A jó minőségű vételhez csak 2—4 méter átmérőjű antennára van szükség.

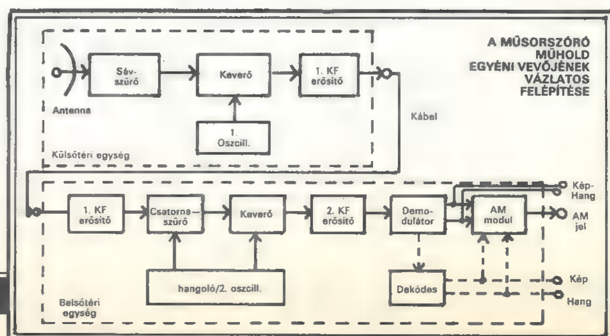
A tévénézők túlnyomó részét mindennél jobban érdekelhetik a műsorszóró műholdak, amelyeknek adásait közvetlen egyéni vételre szánják. Éppen ezért a vevőkészülékeknek minél egyszerűbbeknek és olcsóbbaknak kell lenniük. Ennek feltétele, hogy a műholdon lévő adóberendezés viszonylag nagy teljesítményt sugározzon ki.

Másrészt, a vevőkészülék csak akkor lehet egyszerű, ha az antennákkal nem kell automatikusan követni a műholdak mozgását. Műsorszórásra tehát csak olyan műhold alkalmas, amely ugyanolyan sebességgel kering a Föld körül, mint ahogy bolygónk forog a saját tengelye körül. Az ilyen műhold ugyanis a Föld felszínéhez képest viszonylagosan álló (ún. geostacionárius) helyzetben van.

Az egyenlítő felett 36 ezer kilométer távolságban húzódik az a keringési pálya, ahol a geostacionárius műholdakat el kell helyezni. Ilyen óriási távolságból a műholdról kisugárzott jelek nagy csillapítással, igen legyengülve érkeznek a földfelszínre. Az antennának tehát érzékenynek kell lennie, a megfelelő tervezéssel, valamint különféle intézkedésekkel elejét kell venni annak, hogy a vételi frekvenciasávban egyéb (pl. földfelszíni) adások zavaró hatásúak legyenek.

1977-ben a Nemzetközi Távközlési Egyesület világértekezletet tartott, s ekkor készítették el a műholdas műsorszórás nemzetközi érvényű műszaki tervét. Eszerint az adásokat a 12 GHz-es frekvenciasávban kell folytatni, mert az alsóbb sávokat már annyira lefoglalták más távközlési szolgálatok, hogy a műholdas programok zavarvédelmét nem lehetne biztosítani.

E nemzetközi terv minden ország számára kijelölte, hogy műholdjaival milyen pozíciót foglalhat el a geostacionárius pályán, milyen frekvenciákat használhat az országonként általában öt tévéprogram sugárzásához, mekkora lehet a műholdon lévő adóberendezés teljesítménye, s milyen a sugárnyaláb iránya és mérete. A terv műszaki paramétereit úgy határozták meg, hogy az egyes országokban egyéni vevővel, körülbelül 60

A nyugat-európai iparnak nagyon kell a műsorhold

A MAGYAR MŰSORSZÓRÓ MŰHOLD VÉTELKÖRZETEI

cm és 1 méter közötti átmérőjű antennával jó minőségben lehessen fogni a saját programokat.

Műszakilag megoldhatatlan feladat lenne, hogy a műholdas adások vételkörzete véget érjen az országhatárokon. Mindig van úgynevezett „túlcsordulás", más szóval minden műholdas programot lehet majd fogni a célterületen kívül is, bizonyos határig. Ehhez azonban jobb minőségű, ún. közösségi vevő kell, amelynek 1,5 méter körül van az antennaátmérője. Az 1986-ban felbocsátandó nyugatnémet és francia műholdak programjait például Magyarországon is lehet majd fogni ilyen közösségi antennákkal.

A műholdas műsorszórás nemzetközi terve szerint Magyarország a nyugati hosszúság 1°-on — körülbelül a Guineai-öböl felett — helyezheti majd el műholdját. Ábránkon látható, hogy az általunk betartandó műszaki paraméterek alapján milyen földfelszíni ellátási övezetek fognak kialakulni. Az ábrán lévő belső ellipszis az egyéni antennával való vétel (a −103 dBW/m²-es felületi teljesítménysűrűség) határvonalát mutatja. A külső, nagyobb ellipszis pedig azt jelzi, hogy meddig terjed majd a közösségi antennák vételkörzete. (Az utóbbi esetben a felületi teljesítménysűrűség értéke −111 dBW/m².)

Magyar műholdas tévéprogram szórására jelenleg még nincsenek kidolgozott, kész tervek. Azt gyakorlatilag biztosra lehet venni, hogy a műszaki rendszert más európai szocialista országokkal együttműködve építjük ki — 1990 után. A felbocsátandó közös műhold várhatólag egy magyar programot fog sugározni.

Napjainkban a műholdas vevőberendezéseket általában úgy tervezik, készítik, hogy a kép és a hang a meglévő, hagyományos tv-készülékekben megjelenhessen. Az egyéni vevőantenna pedig három részből, egy-egy külső és belső elektronikus egységből és parabolatükörből áll. (A vevőberendezés egyszerűsített blokkvázlatát ábránk mutatja.)

Ahhoz, hogy a mikrohullámú vevő eredő zaja minél kisebb legyen, az első keverőt és a középfrekvenciás erősítőt közvetlenül az antennánál, azzal egybeépítve helyezik el. A külsőtéri egység kimenetén az első középfrekvenciás sávba (kb. 800—1800 MHz) áthelyezett teljes vételi sáv jelenik meg, s onnan kábelen jut a belsőtéri egységbe. Ebből a teljes sávból kell hangolható csatornaszűrővel és második helyi oszcillátorral kiválasztani, és a második középfrekvenciára helyezni a venni kívánt csatornát. A középfrekvenciás jel erősítése után vagy demodulálás (az alapsávi jelek előállítása) történik, vagy pedig a vett frekvenciamodulált jelnek a normál készülék által vehető amplitúdómodulált jellé való átalakítása.

A nyugatnémet és a francia műholdas adásokat nem a már megszokott kép- és hangátviteli rendszerben (PAL, SECAM), hanem egy újban, a közös D2—MAC rendszerben fogják sugározni. Ennek vételekor az alapsávi jelek előállításához speciális dekódolóra is szükség van.

A közösségi vétel rendszere lényegében azonos az egyénivel, de a belsőtéri egység részeit minden vett csatornára meg kell ismételni. Minden vett műsort — vagy FM/AM átalakítás után, vagy demodulálás, dekódolás és amplitúdómodulálás után — elhelyeznek egy normál televíziócsatornában, és a szétosztó közösségi rendszeren (pl. kábelhálózaton) juttatják el a vevőkészülékekhez.

Egyéni vétel esetében tehát a nézőnek a belsőtéri egység hangolásával, közösségi vételnél pedig a kábelrendszerhez csatlakozó vevő hangolásával kell megkeresnie a venni kívánt műsort.

DR. HEGYI GÁBOR

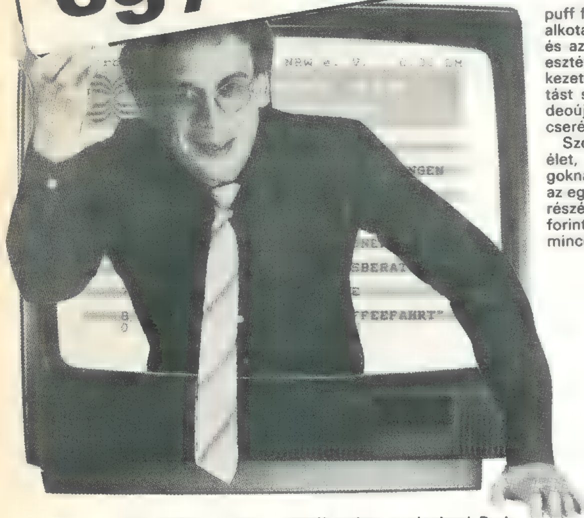
Nyugat-Európa legfejlettebb országai meglehetősen csekély szerepet játszanak a fogyasztói elektronika [illegible] világpiacán, s [illegible] lemaradtak az USA és Japán mögött a számítógépgyártásban. A távközlés számos új ágában, például a száloptikai kábelek fejlesztésében és gyártásában is egyre növekszik technológiai és piaci hátrányuk.

A műholdas műsorszórás viszont [illegible] jó piaci kilátásokat mutat Nyugat-Európának. Abszolút vezető helyet ígér. Az Egyesült Államokban ugyanis még ma is eléggé mellékesnek tartják a műsorholdakat, például a távközlési műholdakhoz vagy a kábelhálózatokhoz képest. Japán ugyan már 1985 [illegible] felbocsátotta műsorszóró műholdját, a [illegible] de [illegible] sem [illegible]. Sőt egyes [illegible] tekintetében mintha Nyugat-Európától függene Japán.

A Neue Zürcher Zeitung [illegible] számolt be arról, hogy [illegible] a Közös Piac vezető szervei a műholdas műsorszórás piaci lehetőségeit a *közeljövőben,* kontinensünk nyugati [illegible] számítások szerint a műholdak és a földi [illegible] 1986 és 1989 között kereken 3,6 milliárd svájci frankot (mintegy 1,9 milliárd dollárt) [illegible]. A berendezések — antennák, dekódolók stb. — szektora pedig már a közös piaci háztartások [illegible] [illegible] 18 milliárd frankot (9,6 milliárd dollárt) jelent az elkövetkező 5—7 esztendő során.

S nem csupán a hardver számít. Az Európai Gazdasági Közösség főbizottsága a közelmúltban tette közzé „A Közösség audiovizuális politikája" című koncepcióját. Ennek egyik lényeges eleme, hogy fejleszteni kell a műsorgyártást a [illegible] amerikai programdömpinggel szemben, egy másik [illegible], hogy a nyugat-európai hirdetési piacnak legyen könnyebb a dolga a műsorholdak korszakában. Az EGK [illegible] az „audiovizuális Közös Piac" koncepcióját. A műsorok és a hirdetések gyártása is része a szolgáltatóiparnak, ahol igencsak szükség van újabb és újabb munkaalkalmak teremtésére.

Videozók, egyesüljetek?

A csód előtt — a túléléshez talán már elegendő tapasztalattal tarsolyában — ült össze nemrég a Magyar Képmagnóbarátok és Üzemeltetők Országos Egyesületének vezetősége. A több mint négyórás vita során elhatározták, hogy az ország első kulturális-szolgáltató egyesülete [redacted] külső felek számára pénzért nyújtott tevékenységét fejleszti, hogy elkerülje az anyagi összeomlást és eleget tegyen tagjainak tett ígéretének, vagyis hogy a kulturális munkát megtarthassa és bővíthesse.

Hogy [redacted] tagdíjakból nem lehet megélni, azt már néhány dörzsölt és előrelátó fickó akkor látta, amikor az egyesület bemutatkozott az elmúlt őszi BNV egyik standján. Ide sokan kifejezetten abban a reményben léptek be, hogy az egyesületi kereteket kihasználva keressenek fekete kölcsönzéssel, másolással, filmvetítésekkel. Ugyancsak a meggazdagodás reményében közeledett az egyesülethez jó néhány kisszövetkezet is, de igazából sem pénzük, sem törvényes elképzelésük nem volt [redacted] pénzcsinálás módjára, legfeljebb zugvideokocsmákkal szerették volna gazdagítani Budapest éjszakai életét.

A biztos büntetést ígérő ajánlatokat visszautasítva, egy belvárosi házban, méregdrága albérletben, különösebb bevételt nem ígérő tervekkel kezdte meg működését az egyesület. Ma már sokan mondják, [redacted] mosdóvízzel — tehát [redacted] pénzcsinálókkal — együtt a gyereket is kiöntötték az ablakon, hiszen anyagi erőforrások nélkül erőn felüli kulturális munkát vállaltak, amihez semmiféle támogatást nem kaptak, mert — ahogy mondják — nem eladni, hanem megtartani akarják [redacted] egyesületet. Eddig a tagdíjakból tizenegyféle szolgáltatást támogatott a közösség. 1985. augusztus elsejétől négy szervizben kedvezményesen javították [redacted] szervezethez tartozók készülékeit, olcsó tanfolyamokon oktatták a video működtetését, a kamerakezelést, a műsorkészítés folyamatát, de szolgáltak műszaki és vámtechnikai tanácsokkal, amelyek révén sikerült elkerülni az egyébként oly sok kellemetlenséget. Ezenkívül a klubnapokon zártkörű vetítéseket tartottak [redacted] segédmunkásokból, kórházi kutató főorvosokból és diákokból álló egyesület tagjainak. A piff-puff filmek mellett igényes műalkotások is műsorra kerültek, és az egyik tagtárs révén filmesztétikai előadások sora igyekezett a „filmnézést" és -válásztást segíteni. De a klubban videoújságok, -kazetták is gazdát cseréltek.

Szóval pezsgett a közösségi élet, miközben a lakbér, [redacted] tagoknak nyújtott kedvezmények az egyesületi bevételek jelentős részét elapasztották. A 316 ezer forintból ma legfeljebb harmincezer van a kasszában, s ennek a pénznek kellene fedeznie az idei kiadásokat. A csőd szele első ízben akkor érintette meg a videosokat, amikor albérletüket a szerződéses határidő előtt felmondta [redacted] „háziúr". A közösségi „mag" — kb. száz ember — két héten keresztül hiába kereste [redacted] klubot, csak zárt ajtókat talált, és még csak üzenetet sem kapott, hol kereshetné a többieket.

A vezetőség körbehordozta a véres kardot, és elsősorban önmagát vádolta a kialakult helyzetért. Gazdálkodási tapasztalatlanságnak és [redacted] taktikai érzék hiányának tudta be [redacted] közeledő összeroppanást. De azt is állítják, hogy [redacted] hazai nagy cégek nemhogy segítették volna, de sok mindennel akadályozták munkájukat. Hiába próbálkoztak külföldi filmek behoztalának megszervezésével vagy más (sértődések elkerülése és az életben maradás érdekében fel nem sorolt) tevékenységgel anyagi forráshoz jutni, a nagy szervezetek monopolkerítéseibe ütköztek. Az egyesület szekerét [redacted] kulturális szolgáltatómunka felé terelték, ami — mint arra már menet közben rájöttek — csak gazdasági eredményt hozó tevékenységgel együtt végezhető.

Mielőtt az egyesület föloszlásnak indult volna, lévén, hogy több tag elégedetlenkedni és követelőzni kezdett, váratlan fordulat történt. Az effélé happy end, amely nem jóságos angyal, hanem egy segíteni akaró nagyvállalat képében lépett elő, manapság eléggé ritka. Fölajánlották [redacted] közösségnek irodaépületük néhány szobáját, jelképes terembér ellenében. Azt viszont előre közölték, hogy nem jótékonykodni akarnak az egyesülettel, hanem az a szándékuk, hogy [redacted] videót majd [redacted] vállalat belső életében és a reklámban használják fel, amihez igényt tartanak az egyesület szakmai vezetésének munkájára.

A már említett négyórás vita során [redacted] Magyar Képmagnóbarátok és Üzemeltetők Országos Egyesületének vezetősége új koncepciót dolgozott ki, amely[redacted] a jelenlegi jogszabályok meg is adják a lehetőséget. Eddigi szolgáltatásaik mellé országos, zártkörű filmklubhálózatot, használt és felújított külföldi videók behozatalát, forgalmazását, rendezvények szervezését, referenciafilmek gyártását tervezik. Segít a túlélésben, hogy időközben kitalálták a „kérdez [redacted] számítógép" című videós játékot, valamint egy oktató-, egészségnevelő film gyártásával is kisebb bevételre tehetnek szert. Úgy érzik, mindezzel nem csupán tovább fejlődött a belső szervezeti élet, hanem megkezdődött az alkotó közösségek kialakulása is, rácáfolva arra a jóslatra, mely szerint magánlakásban vagy néhány szobában nem lehet komoly értéket létrehozni. Ma reális esélyük van a fennmaradásra, és érzésük szerint, bár pénzt „termelnek", mégsem adták el magukat. Mint mondták: az egyesület továbbra sem eladó!

KARDOS ERNŐ

Kényszerű

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat budapesti Rózsavölgyi Zeneműboltjában tavaly októbertől napi száz-kétszáz forintért lehetett műsoros videokazettákat kölcsönözni. [redacted] több mint kétszáz[redacted] műsor [redacted] zenés video volt, [redacted] Queentől Nenáig.

„Lehetett" és „volt", mert ma már nem hirdeti [redacted] szolgáltatást [redacted] Martinelli tér kirakata. Kora tavasszal ugyanis megjelent a zeneműboltban a Filmfőigazgatóság egyik illetékese, aki közölte: szerinte nemcsak akkor kell jogdíjat fizetni [redacted] műsoros kazetták után, ha azokat sokszorosítják, hanem akkor is, ha csak [redacted] egyetlen, eredeti kazettát adja kölcsön [redacted] intézmény.

Pedig a zenemúbolt vezetői a Szerzői Jogvédő Hivatal munkatársainak tanácsát kikérve fogtak új vállalkozásukba: [redacted] lakosságtól, az egyenként körülbelül kétezer forintért felvásárolt kazetták kölcsönzését kezdte meg [redacted] üzlet. Habár nagy volt az eladók kínálata [redacted] és pornófilmekből, a bolt

visszakozz

dolgozói megválogatták, milyen kazettákat vesznek meg. Néhány hónap alatt így [redacted] egymillió forintot költött a zeneműbolt műsoros videokazetták vásárlásra. Egyikről sem [redacted] másolatot, a képmagnó-tulajdonosok [redacted] eredeti változatot vihették haza egy-egy napra. Április elején azonban — [redacted] bizonyos látogatást követően — egyik napról a másikra megszűnt [redacted] Rózsavölgyiben [redacted] hamar népszerűvé vált kölcsönzés.

„Nem akartunk mi [redacted] meggazdagodni, csupán [redacted] skálánkat szerettük volna szélesíteni új kezdeményezésünkkel. [redacted] nem kívánunk senkivel sem konfliktusba keveredni, a [redacted] bizonytalanság mi[redacted] álltunk le [redacted] kölcsönzéssel" — mondja ma [redacted] szájízzel Hutira Albin, [redacted] Rózsavölgyi Zeneműbolt vezetője.

[redacted] egyébként [redacted] is fel[redacted] és [redacted] videoműsorokat, [redacted] azok engedélyezésére — állítólag — [redacted] Filmfőigazgatósághoz kell fordulni — [redacted] már eddig összegyűlt [redacted] lista készült, [redacted] jelenleg a műsoros kaz[redacted] még pecsétre várnak.

Egységes videojogszabályok híján tehát [redacted] is [redacted] nézetkülönbség. S ahogy az állami boltok, így [redacted] Rózsavölgyi is, évtizedek óta el tudják dönteni, [redacted] hanglemezt vásároljanak a lakosságtól [redacted] adják el tisztességes haszonért, bizonyára a videoprogramok [redacted] sem jelentene számukra megoldhatatlan [redacted]feladatot. [redacted] zenés műsoroké legalábbis biztosan nem.

Úgy tűnik, hogy a régóta várt, egyértelműen fogalmazó jogszabályok hiányában, a bizonytalanság légkörében, a [redacted] útvesztőjében egyelőre elhalnak még [redacted] szerény [redacted]i kezdeményezések is. Ami [redacted] virágzó video-feketepiacnak ad nagyobb [redacted] lehetőséget.

F. T.

Bukás vagy kísérlet?

The Benkó Dixieland Band and [illegible] American [illegible] címmel [illegible] egy [illegible] jó [illegible] Benkóék műsoros [illegible]. A Pannónia Filmstúdió vállalkozása Tánczos Gábor és Moldován József [illegible] a BDB 1984-es Budapest Sportcsarnok-beli koncertjét [illegible]. A [illegible] felvétel, a videotechnika [illegible] alig-alig alkalmazó [illegible] és [illegible] perces [illegible] kazettából [illegible] száz darab kelt el 1790 forintos áron.

Bukás! [illegible] nost érdekelne a zenekar [illegible] *Siker!* [illegible] az [illegible] minden egyes [illegible] a [illegible] a [illegible] több [illegible] után! [illegible] még nem [illegible], miért kel[illegible] első [illegible] után? [illegible] adata [illegible] a hazai műsoros kazetta [illegible] Négy [illegible] a [illegible]. A zenekar úttörő feladatot [illegible] amikor a Pannónia Filmstúdióval [illegible] sen [illegible] az [illegible]ros kazetta [illegible] és [illegible] *állami* [illegible] szinte nem is [illegible]. A kazetta készítői tisztában voltak azzal, hogy az 1790 forintos [illegible] a BDB [illegible] kapkodni a [illegible].

[illegible] e [illegible] ar[illegible], hogy a Pannónia az üres import kazettákat [illegible] a kereskedelmi [illegible] mi [illegible] már 1000 Ft [illegible] az üres kazetta ára! A termelési költségek, a jogdíjak és a [illegible] ha[illegible] a [illegible] és a [illegible] így is csak [illegible] A [illegible] jogát a Skála [illegible] Áruház kizárólagos [illegible] vette meg és [illegible] évi ezer darab eladását vállalta. Azonban pár hónap után [illegible] kazettát [illegible] átadni a Rózsavölgyi Zeneműboltnak. [illegible] az is [illegible], hogy egy [illegible] egy vagy két [illegible] eladni. Különösen ha azt [illegible] heti [illegible]sért [illegible]. Ezért is fordulhat elő, hogy az [illegible] Benkó-műsor [illegible] már sok tucat [illegible] közkézen.

Benkó Sándor nem érzi [illegible] a [illegible] akkor sem, ha [illegible] a Skála [illegible] árusította ki azoknak [illegible] alakulhasson ki a [illegible] kazettáknak. [illegible] ezer [illegible] alatt [illegible] és nem egy-két, [illegible] helyett. Természetesen ez egyszerre volt kísérlet és [illegible] — A tradicionális zene [illegible] ez a BDB-kazetta [illegible] a piacon öt-tíz év [illegible] többi [illegible]."

A zenekar öt [illegible] ha a nemzetközi [illegible] az [illegible] akar maradni, [illegible] 1982-ben [illegible] Komár Gábor [illegible]tésével, az IPV [illegible]sával [illegible] is, de sem a MAFILM, sem a Magyar Televízió nem [illegible] felhasználni a [illegible]. Így [illegible] elkészíteni a filmet. [illegible] perces show-műsora készült [illegible] a [illegible] Bandnek, s [illegible] a [illegible] forintért [illegible] a Rózsavölgyi Zeneműboltban. S ha erre lesz igény, [illegible] majd a kazetták [illegible] gyártása.

A BDB [illegible] a [illegible] az IPV [illegible] az MTV [illegible]. A [illegible] és [illegible] több millió forintért [illegible]. Ezt a [illegible] hét [illegible] s [illegible] a hazai forgalomban is.

FALUS TAMÁS

TELEVIDEO

Egy éve alakult meg a Magyar Televízió Kereskedelmi Főigazgatóságának Televideo elnevezésű vállalkozása, mely a tavaly eladott néhány száz műsoros videokazetta után idén tízezer darabot szeretne értékesíteni. A Televideo elsődleges céljának tartja, hogy újra hozzáférhetővé tegye azokat az elmúlt években, évtizedekben készült értékes televíziós alkotásokat, melyek egy-két vetítésük óta a tv archívumában porosodnak.

A kiadó először elsősorban az iskolák és a művelődési intézmények számára kívánja kínálni kazettáit, s ennek szellemében készítette el első katalógusát az Országos Oktatástechnikai Központ és az Országos Pedagógiai Intézet segítségével. A Tanért e katalógus alapján méri fel az iskolák igényeit és gyűjti össze a megrendeléseket a Jókai-filmektől a Molière-darabokon át az Illyés- és Nagy László-portréfilmekig, vagy negyven műsorra. A könyvtárak rendeléseit a Könyvért szervezi.

„Üzleti vállalkozás a mienk, ami nem áll ellentétben azzal, hogy elsőként a piac szűkebb, de elérhetőbb részét célozzuk meg" — magyarázza Sándor György, a nyolc munkatársat számláló Televideo vezetője. Az iskolákban, művelődési intézményekben ma már több mint hatezer képmagnó van, s a kiadó abban bízik, hogy a kazettavásárlásra kapott állami támogatással az iskolák a kiadó legfőbb vevőivé válhatnak. Erre a támogatásra szükségük is van az iskoláknak, mert a kazetták ára meglehetősen magas, 1400-tól 2000 forintig terjed.

A Televideo eddigi munkáját meglehetősen korlátozta, hogy a televízió épületében ideiglenes megoldásként tudtak csak sokszorosítani. Májustól viszont Budafokon üzembe lépett az első hazai professzionális sokszorosítóműhely: egy egycolos és egy kétcolos képmagnóról egyszerre harmincöt professzionális JVC-berendezésre készülhet másolat. Az MTV és az OOK közös beruházása körülbelül 25 millió forintba került.

A kiadó távlati célja, hogy a videotulajdonosokat ellássa majd szórakoztató műsorokkal is, addig azonban számos olyan kérdésre is feleletet várnak a Televideo munkatársai, amelyek ma még az iskoláknak szánt programok terjesztését is gátolhatják. Ilyenek például a jogdíjakkal kapcsolatos gondok. Nyitott kérdés még az is, hogy új video-üzlethálózat szükséges-e a kazetták forgalmazásához, vagy hasznosabb, ha a meglévő szervezetek veszik át a videoműsorok terjesztését. A nemzetközi tapasztalatok alapján a kiadóban úgy vélik, a különféle műsorokat rövid idő alatt, nagy példányban kellene piacra dobni, hogy megelőzzék a „hivatásos" és családi másolókat.

A sikeres eladásokhoz azonban elsősorban a jelenleginél alacsonyabb kazettaárakra van szükség.

F. T.

A műsoros videokazetták iránti egyre növekvő igényt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a MOKÉP központi, budapesti videotékájában április végéig húszezerre nőtt a kölcsönnapok száma. (A tavalyi egész éves forgalom ötvenezer nap volt.) Az idei tervek szerint a már meglévő hatszázféle kazetta mellett négyszáz új film közül is válogathatnak majd a videobarátok, az alkotások fele tőkés országokból érkezik. Májusig ötven műsoros kazettával bővült a választék. Így Alain Delonnak öt filmje kölcsönözhető: A katonaorvos, a Verekedő, a Borsalino és társa, az Egy csirkefogó halála és az Egy zsaru bőréért. A nyolc új hongkongi karatefilm közül kettő Bruce Lee: A halál keze és a Bruce Lee, a legenda. Valamennyi újdonság magyar nyelven is élvezhető: szinkronizálva vagy felirattal látható.

TOP 10

A MOKÉP VIDEOTÉKA SIKERLISTÁJA AZ 1986 ELSŐ NEGYEDÉVI KÖLCSÖNNAPOK SZÁMA ALAPJÁN

1. **Bombajó bokszoló** (olasz vígjáték)
2. **Police Pyton** (francia bűnügyi játékfilm)
3. **Aranyeső Yuccában** (olasz vígjáték)
4. **A rendőrség megköszöni** (francia bűnügyi játékfilm)
5. **Eddy Grant** (angol, videoklipek)
6. **Szexis hétvége** (amerikai vígjáték)
7. **A jazzénekes** (amerikai zenés játékfilm)
8. **Vuk** (magyar meserajzfilm)
9. **A tenger zamata** (olasz vígjáték)
10. **Vakond a nagyvárosban** (magyar mesefilm-összeállítás)

Sportvideo

Csak videokazettán látható Csőke József új filmje, a *Sportrandevú — négy évtizeddel.* A több mint másfél órás, archív felvételeket tartalmazó összeállítás a magyar sport legnagyobb eseményeit, eredményeit idézi fel Papp László olimpiai aranyérmeitől Székely Éva sikerén át az aranycsapat 1954-es berni ezüstérméig.

A film és a kazetta az OTSH Sportfilmstúdiójában készült, s a tulajdonos, a sporthivatal egyelőre csak videón kívánja terjeszteni az igényes válogatást. A kazettát 1200 forintért a Sportfilmstúdióban, a margitszigeti Nemzeti Sportuszoda épületében lehet megvásárolni, vagy három napra, kétszáz forintért kölcsönözni.

Videotárs

A Telefontárs egy elvált, harmincöt éves és mindössze néhány hónapja vállalkozónak felcsapott úr. Kellemes, hűvös lakásában fogad. Egyszemélyes társkereső iroda, a tulaj eredeti és főfoglalkozására nézve jogtanácsos. Mint mondja, nem [redacted] pénzért vágott bele — noha tagadhatatlanul jól jön [redacted] jövedelemkiegészítés —, hanem karitatív meggondolásból. És volt még egy oka:

— Régóta fájt a fogam egy videoberendezésre, és ez nagyszerű ürügy volt [redacted] megvásárlásra. De egyébként is utálok levelet írni, úgyhogy mikor felmerült bennem a társkereső terve, rögtön a videóra gondoltam. Egyébként is komolytalannak tartom a levelezgetést, de még a fényképes „ismerkedéseket" is. Egy videofelvételen nem lehet eljátszani valaki mást — illetve lehet, de [redacted] hamar kiderül — és [redacted] videofelvételt [redacted] egykönnyen lehet retusálni.

Ügyfél érkezik. Ápolt, jó külsejű, szőke hajú asszony. Panaszolja, hogy nem volt szerencséje egyik címmel [redacted]. Az egyik férfi neki nem felelt meg, a másiknak pedig ő nem tetszett. Ezek szerint azért [redacted] video sem mutat meg mindent.

A kamera előtt [redacted] nők egészen fesztelenül, nagyon bátran viselkednek. A férfiak szégyenlősebbek. Abban viszont valamennyien egyformák, hogy hallatlanul nagy élmény nekik [redacted] dolog, főleg mikor visszanézik. „Ez a visszataszító öregasszony lennék én?" vagy „Ilyen csúnyán gesztikulálok beszéd közben"? Van, aki annyira elcsügged [redacted] saját videomásától, hogy úgy kell lelket verni belé: ne adja fel, [redacted] töröltesse le [redacted] felvételt, igazán nem olyan rossz, mint amilyennek ő látja. Ebbe aztán sokan bele is törődnek, de csak legyintenek: ha ők lennének más társkeresők helyében, önmagukat a világért [redacted] választanák!

Közben a szőke asszony elbúcsúzik és még az ajtóban is fogadkozik, hogy most már tényleg befejezte, mert teljesen elment a kedve [redacted] egésztől, de a Telefontárs rábeszélésére megígéri, hogy kis idő múlva újból jelentkezik.

Akkor hát lássuk a medvét! Vendéglátóm a gépbe helyezi egyik számozott kazettáját, kezembe adja a távkapcsolót és bekapcsolja a készüléket. A felvételen éppen egy bűbájos külsejű és modorú közgazdásznő beszél [redacted] munkájáról, családi és anyagi körülményeiről, a leendő partnerről alkotott elképzeléseiről. Arról, hogy legutóbb mit olvasott, van-e káros szenvedélye és vállalna-e gyermeket. „Igen, igen, hát hogyne" — hangzik [redacted] mélységes vágyakozással teli válasz. A kamera a csillogó szemekre közelít.

Sokadszor is elképedek: *ez* [redacted] nő él társ nélkül? Úgy látszik, az interjúvoló is eleget hallott — [redacted] kérdéseket egyébként maga a Telefontárs teszi fel —, mert megköszöni a beszélgetést és megkéri [redacted] hölgyet, hogy álljon fel [redacted] kanapéról és menjen ki az ajtón. A videós társkereső nem árul zsákbamacskát: pillanatok alatt megsaccolhatóvá válnak a mell-, derék- és csípőméretek.

— Ez a felvétel nemcsak az illető külsejéről és modoráról ad lényegesen több információt, mint egy levél vagy fénykép, hanem azt is elárulja, hogyan találja fel magát váratlan helyzetekben. A kérdések persze nem különlegesek, de ha valaki komolyan veszi őket, akkor meg kell gondolnia, hogy mit válaszol. Meggyőződésem, hogy [redacted] jövő [redacted] videóé a társkereső ügynökségeknél: [redacted] embereknek ma egyik legdrágább kincsük az idő és egyszerűen nem engedhetik meg maguknak, hogy esetleg heteket töltsenek meddő randevúzgatással. Nem állítom, hogy a video csodaszer, de azt hiszem, az, hogy ügyfeleimnek 15-20 százaléka végül is társra talál hosszabb-rövidebb időre, nem rossz eredmény. Valószínű, hogy a többi társkereső iroda egyelőre anyagi okokból nem vezeti be a videós nyilvántartást, hiszen egy lejátszókészülék ára 50 ezer forint körül van. Nekem nincsen kamerám, hanem egy gmk-val csináltatom [redacted] felvételeket hetente egyszer. Ezenkívül havi öt-hatezer forintot költök reklámra, jó kétezer forintos a telefonszámlám és a lakás-irodám takarítását is fizetnem kell. Így minimális a nyereségem egyelőre, de azt komolyan mondtam, hogy valójában nem ezért csinálom.

*

Magára hagyom a Telefontársat a nagy szoba ülőgarnitúrájánál telefonja és a jegyzetblokkja mellett: irány Aphrodité, [redacted] belváros túlsó felében.

Aphrodité éppen annyi idős, mint [redacted] Telefontárs, csak abban különbözik tőle, hogy nő. Az iroda már hároméves, de ő csak tavaly nyáron vette át. Mikor kérem, hogy hadd láthassak néhány felvételt, elsőként a sajátját (!) teszi fel. Igaz, a felvétel régebben készült:

— Mikor [redacted] ember betegállományban van, sok mindenre képes. Többek között arra, hogy feljöjjön vidékről és jelentkezzen egy videós társkereső irodánál.

A képernyőn Aphrodité éppen arról beszél, hogy az anyagi és egzisztenciális létét megalapozó munka miatt egyszerűen nem volt ideje társat keresni. Felépített egy házat, autót vásárolt, egyetemet, tanfolyamokat végzett, úgyhogy nemcsak pedagógus, hanem gépjárműoktató és autóversenyző is. Aztán egyszer csak összekuszálódott minden: elesett az iskola jeges lépcsőjén és olyan súlyosan megsérült [redacted] keze, hogy műteni kellett. Nem egyszer. Jöttek [redacted] burkolt, majd nyíltabb megjegyzések az igazgatótól arra vonatkozóan, hogy neki [redacted] kell olyan tanerő, aki hónapokat tölt betegállományban. Aphrodité döntött: „bagóért" eladta a gyönyörű kétszintes házát, kilépett [redacted] munkahelyéről és Budapestre költözött. Egy apróhirdetésre lett figyelmes, amelyben tőkéstársat vagy „átvevőt" kerestek egy társkereső irodára. A jelige az volt, hogy „Konkurencia nélkül". Ebből a sérült kezű tanárnő [redacted] következtetett, hogy csakis arról [redacted] irodáról lehet szó, amelynek hajdan ő is a kuncsaftja volt, hiszen akkoriban [redacted] volt az egyetlen, konkurens nélküli videós társkereső. Felkereste a tulajdonost, megállapodtak, ő lett az új „Aphrodité". A társat keresők nyilvántartásában ő maga per[redacted] már [redacted] szerepel, de továbbra is egyedül él.

Aphrodité is alkalmaz megkülönböztetést, de ő [redacted] nemek között: a nők egy teljes évre fizetnek 1250 forintot, míg a férfiaktól fél évre kér ugyanennyit. (A Telefontárs egy év[redacted] 1300 forintot kér, amiből 600-at visszafizet, ha nem tud bemutatni 15 alkalmasnak látszó partnert a jelentkezőnek.) Hogy a nőktől miért kér kevesebbet? „Szociálpolitikai meggondolásból" — mondja. A felvételt [redacted] ő készíti, hanem a szomszédos videostúdió. Mivel éppen „forgatási nap" van, ott üldögél velünk együtt az irodában [redacted] kamera kezelője és arról beszél, hogy önmagát is sokkal reálisabban látja az, akiről felvétel készült. Meséli, hogy az egyik ügyfelük annyira elborzadt magától, hogy villámsebesen lefogyott tizenkét kilót. Ami azért nem mindennapi teljesítmény. Nyilvánvaló, hogy egy három-négy perces videofelvétel nem mutat be egy embert, de mégis több támpontot nyújt, mint egy fotó. Egyébként ha a felvétel nem sikerül, akkor megismétlik, mindaddig, amig [redacted] ügyfél nem elégedett.

*

A videos társkeresők szalagtára többségében rokonszenves, szeretetéhes emberek képével [redacted] tele, akik borzasztóan szeretnének társat találni. Ha videóval, hát videóval. Bárhogyan.

FORINYÁK ÉVA

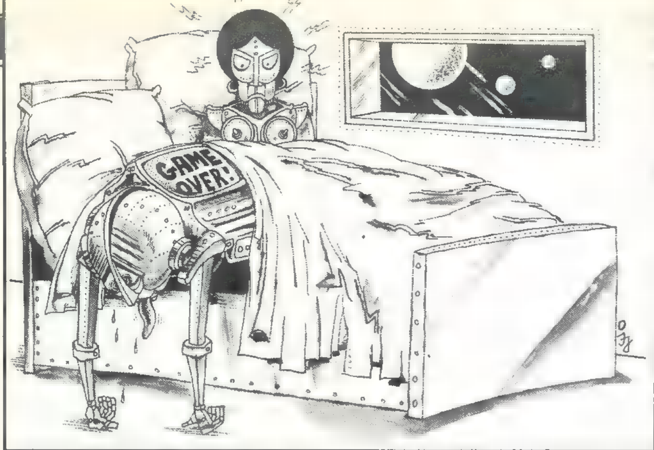
Képdigitalizálók

Folytatva a számítógép és a video társításából származó lehetőségek és eredmények bemutatását, most a képdigitalizálókról lesz szó. Cikkünket főként azon kísérletező kedvű amatőrök figyelmébe ajánljuk, akik rendelkeznek videofelszereléssel és számítógéppel, valamint idővel, kíváncsisággal és esetenként némi pénzzel is.

A ■ előző számban egy olyan roppant egyszerű módszert mutattunk be, melynek segítségével számítógéppel előállított ábrákat tudtunk a videoszalagra rögzíteni. Most egy olyan eszköztípusról lesz szó, amely fordított irányban működik, vagyis azt teszi lehetővé, hogy videoeljárással készített képet a számítógépbe tudjunk bejuttatni és ott azt használni. (Videoeljárás alatt itt azt értjük, hogy videokamerával felvett képről van szó, így ez a megoldás elsősorban azokat érdekelheti, akik nemcsak videomagnóval, hanem kamerával is rendelkeznek vagy legalábbis alkalmanként hozzá tudnak jutni.) Elöljáróban mindjárt el kell mondani, hogy ez már nem oldható meg csupán néhány alkalmas kábel otthoni előállításával, jelen esetben ma már kapható és elérhető árú berendezések használatáról és használhatóságáról lesz szó.

A képdigitalizálás persze nem spanyolviasz, mivel ezt az eljárást már jó ideje alkalmazzák, csak ■ háztartási képdigitalizálás számít még annak. Minden olyan esetben, amikor valamilyen képi információt egy számítógép számára érthető formátumúvá alakítva, azt valamilyen számítógép feldolgozza, képdigitalizálásról beszélünk. Ez azért hasznos, mert ezt az információt ezután a számítógéppel tetszőlegesen alakíthatjuk, manipulálhatjuk, összefüggéseket kereshetünk, kiértékelhetjük stb. Ugyanezt – ■ képinformációt elsődlegesen hordozó – analóg jellegű információval (más szóval: egy videokamera kimenőjével) csak nagyon bonyolult és többnyire egyedi áramkörökkel tudjuk megvalósítani. A számítógép ezzel szemben azt a lehetőséget kínálja, hogy amennyiben sikerült a képinformációkat egyszer bejuttatni a memóriába, akkor már semmi sem menti meg attól, hogy az általunk írt vagy használt programok segítségével azt tetszőlegesen használjuk kényünkre-kedvünkre.

A számos felhasználói terület közül hadd említsek csak néhányat itt, kedvcsinálóként. Talán az egyik leggyakoribb alkalmazás az alakfelismerés. Ezen azt értjük, hogy ■ képinformációt a számítógép megfelelő programok segítségével – ezek elég bonyolultak, így nem véletlenül maradtak ki például ■ TV Basicből – úgy értékeli ki, hogy bizonyos alakzatok felismerésére legyen képes. Így működik pl. ■ karácsonyi levelezőlapjaink irányítószámait „elolvasó" postai osztályozóautomata. Ugyanezt az elvet azonban még számos szakmában használják, így a térképészetben vagy az orvosi munkában, vérminták automatikus fehérvérsejt-számlálására, ■ robottechnikában munkadarabok felismerésére és minőség-ellenőrzésre, csillagászati felvételek kiértékelésére, automatizált forgalomirányításra és még egy sor területen egészen a mesterséges intelligenciakutatásig, s egyszer majd házi robotunk is így fogja tudni megkülönböztetni, hogy nem a szomszéd érkezett haza. Bár ezek az alkalmazások legtöbbször nagyszámítógépes hátteret vagy speciális műszerezettséget igényelnek, nem került

volna e téma ebbe a rovatba, ha csak kutatóintézeti háttérrel és néhány tudományos fokozat birtokában lehetne hasznosítani eredményeit. Az említett alkalmazások egyébként sem ZX Spectrumra épülnek. Számítógépes amatőrök tapasztalatom szerint először arra használnak ilyen eszközt, hogy családtagjaik portréit számítógépre vigyék, ott retusálják, kinyomtassák, pipát, miegyebet rajzoljanak a szájába, majd kitapétázzák a kinyomtatott művekkel ■ kamrát. Programozással foglalkozó amatőrök többnyire programjaik háttereihez használják a digitalizált képeket, hiszen aki nem rendelkezik művészi hajlamokkal, bizony nehezen tudja megrajzolni ■ Halászbástyán zajló játékprogramjának hátterét vagy ■ Vuk rókáját is egyszerűbb ■ gyerek mesekönyvéből kamerával felvenni és legfeljebb utána módosítani a számítógéppel.

Alkalmazási lehetőség tehát mint égen a csillag, a háztartásokban megtalálható kisszámítógépekhez és videotechnikához illeszthető eszköz azonban csak az utóbbi években jelent meg a piacon. Ezek általában egy kis elektronikából és némi programból álló rendszerek. Az előbbit rendszerint ■ számítógép valamelyik csatlakozójára kell kötni, utóbbit pedig betölteni ■ gépbe. Az elektronikákat úgy képezték ki, hogy abba a normál videokamera kimenete bedugaszolható legyen. A szoftvert is annak megfelelően tervezik, hogy az adott számítógép felbontásához és színmegjelenítési képességeihez illessze a képet, tehát a digitalizált kép mint adat a továbbiakban tetszőlegesen felhasználható legyen saját programjainkban. Az ügyesebb programok még arról is gondoskodnak, hogy ez a formátum esetleg valamilyen, elterjedten használt rajzolóprogram számára is érthető legyen, s így annak segítségével könnyen alakítható.

Jelenleg a világpiacon C 64-re több ilyen eszközt is árulnak (ezek többsége fekete-fehér eredményt ad a szürke tónusok felhasználásával), létezik ilyen eszköz az IBM PC-re, az MSX szabványú gépekre és természetesen az új generációjú „deluxe" személyi számítógépekre, a Commodore Amiga-ra és az ATARI 520 ST-re is árulnak már digitalizálókat.

Most ismerkedjünk meg ■ képdigitalizálás néhány elvi problémájával és korlátjával, valamint azokkal a paraméterekkel, amelyek egy-egy ilyen rendszer minőségi mutatójának tekinthetők. A képdigitalizálás alapproblémája, különösen az egészen kis számítógépekhez történő illesztések esetén abból ered, hogy egy videokamera képe sokkal gazdagabb információkban (vagyis felbontásban és színekben), mint amit a számítógép megjeleníteni képes. Ha arra gondolunk, hogy a tv képe 525 vagy 625 sor felbontású, ■ egy kommersz videomagnó is 240 sor körül produkál és a színátmenetek gyakorlatilag folytonosak a teljes színskálán, akkor máris nyilvánvaló, hogy ■ egyik legalapvetőbb probléma ezen információhalmaz „lepusztítása" számítógépnyi mértékig. A számítógépek közül az egyszerűbbek (pl. ■ C 64) 200 sort és 160 vagy esetleg 320 oszlopot képesek megjeleníteni, legfeljebb 16 színben. Ezért ■ kapott kép minősége nagymértékben attól függ, hogy ez az egyszerűsítés milyen módszerrel történik. Ezt ■ műveletet általában még az elektronika elvégzi, lehetőleg úgy, hogy a kép ne torzuljon. A színeket legtöbbször lehet módosítani, amennyiben egyáltalán a digitalizáló színes képet állít elő. (Mivel ez lényegesen bonyolultabb, mint ■ fekete-szürke-fehér kép, és kétszínű üzemmódban a számítógépek is rendszerint nagyobb felbontást engednek meg, ezért a forgalomban lévő eszközök nyolcvan százaléka kétszínű.) Fontos szempont ■ megvilágítás. Mivel egy számítógépes kép előállításához a digitalizáló többször is letapogatja a videokamera képét, a villogó típusú fényforrások használata lényegesen rosszabb, kásásabb képhez vezet, legjobb ■ természetes napfény vagy ■ fehér fény. (Előfordulhat ugyanis, hogy a számítógép éppen akkor „kérdezi" le egy adott pont fényességét, amikor a neoncső kihagy, így annak helyén egy fekete pont lesz.)

Lényeges paraméter az exponálási idő. Arról van szó, hogy ■ kép előállításához idő kell, ezért ma még nem lehet ilyen módszerrel gyorsan mozgó alakzatokat levenni, így ■ idő ■ egyik legfontosabb minőségi mutató. A szokásos értékek 3—8 másodperc között vannak. Ennél rövidebb idejű átalakítás csak fekete-fehérben létezik. Végül alapvető szempont a színek, illetve szürkeségi szintek száma, mivel ez határozza meg majd az elérhető tónusosságot. Kétszínű kép esetén a szürkeségi szintek számát alapvetően ■ felhasznált számítógép határozza meg, hiába tud a digitalizáló ■ szürkeségi szintet megkülönböztetni, ha ■ C 64-nek csak 4 van. Az új generációjú személyi számítógépeken azonban már elég sok szín használható, így lényeges ■ digitalizáló színfelbontóképessége. Az ATARI SZO ST-hez illeszthető COMPUTEREYES például 8 szürke tónust használ.

Aki tehát úgy dönt, hogy saját alkalmazásaiban jól tudna hasznosítani egy digitalizálót, elsősorban ezekre a paraméterekre figyeljen. Tájékoztatásul: a nyugat-európai piacon található eszközök ára 150—1500 dollár között mozog, a minőségtől és természetesen az adott számítógéptől függően.

KISS DONÁT

DIGITALIZÁLÓ MADE IN HUNGARY

Bár Magyarországon tudomásom szerint pillanatnyilag nincs forgalomban digitalizáló berendezés és szoftver, a magyarok ebben a szakmában is képviseltetik magukat a világpiacon. Két magyar alkotó, Zelczer György és Hegyi Pál több mint két évvel ezelőtt elhatározták, hogy digitalizálót fejlesztenek a C 64-re, először fekete-fehéret. Az ötlettel a Novotrade RT-t keresték meg, amely vállalta az ügy menedzselését és finanszírozását. Megszületett még 1984-ben a digitalizáló prototípusa, amivel a Novotrade el is kezdett dolgozni a cseppet sem kíméletes világpiacon.

Rögtön úgy tűnt, hogy a magyar ipari háttér nyújtotta lehetőségek közepette ezt a berendezést itthon nemigen lehet versenyképes áron gyártani. Ez később egészen bizonyossá vált. Az alkotók ugyanis dolgoztak tovább és 1985-re kész lett a színes digitalizáló első néhány prototípusa. Ekkorra világossá vált, hogy ennek licencét érdemes eladni egy olyan cégnek, amely a gyártást jóval olcsóbban meg tudja szervezni és réáll a sorozatgyártásra. Sikerült, így pillanatnyilag egy NSZK-cég foglalkozik a gyártással és az európai eladással, az idén tavasszal az eszköz az NSZK-ban a boltokba került. Mivel a megállapodás részeként a magyar partner visszavásáról bizonyos mennyiséget, remélhetőleg még tavasszal a Novotrade RT forgalmazni fogja a Zelczer—Hegyi-féle digitalizálót 20 boltjában. Az árát még nem állapították meg, de feltehetően 25 ezer forint körül lesz.

Erről az eszközről annyit érdemes tudni, hogy a C 64-hez illeszthető hardver és szoftver színes, 160 × 200 felbontást nyújt és a népszerű Koala Painter program számára érth■ adathalmazt készít. Így a kép retusálható, színezhető, kinyomtatható stb. Az exponálási idő 3 másodperc, ami gyorsnak számít. Szabvány videokamera csatlakoztatható hozzá.

Természetesen az alkotók most sem pihennek: időközben elkészült az Amstrad (vagy más néven Schneider) számítógéphez ■kalmazható változat. Ez azért érdekes, mert ■ Schneider egyszerű, de igen elterjedt olcsó házi számítógép, amelyre eddig senki nem csinált digitalizációt, s így továbbra is bízhatnak a piaci sikerben. Jelenleg is dolgoznak egy új digitalizálón.

NE SOKAT KÖLTSÖN, VEGYEN INKÁBB KÖLCSÖN!

Az Iparcikk Kölcsönző és Szolgáltató Vállalat boltjaiból bérelhető képmagnók segítségével igényeinek megfelelő műsort állíthat össze, játszhat le családjának és barátainak.

A kiváló minőségű VHS rendszerű képmagnók kölcsönzésével a vállalat budapesti és vidéki boltjai foglalkoznak.

LEGNAGYOBB A VÁLASZTÉK

a KÖLCSÖNZŐ-SZOLGÁLATBAN
Bp. V., Váci u. 42.
Telefon: 181-422

8. sz. kölcsönzőboltban
Bp. XIII., Váci út 39.
Telefon: 498-346

22. sz. kölcsönzőboltban
Bp. VI., Lenin krt. 80.
Telefon: 115-669

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

kis-Lexikon

ALAPSÁVI JEL — kisfrekvenciás, a videokamera kimenetén megjelenő videojel. Ebben a formában a képet és a hangot külön jelek hordozzák.

ANTENNA — adók kisugárzott elektromágneses jeleit felfogó szerkezet.

ADAPTER — átalakító, illesztő egység.

ÁTÚSZÁS (úsztatás) — olyan videotrükk, amikor az egyik kép fokozatos elhalványodása közben egy másik tűnik fel a képernyőn és így váltunk a két videoforrás között.

BLENDE (írisz) — fényrekesz. Az objektíven átjutó fény erősségét elrekesztéssel, mechanikusan szabályozó szerkezet videokamerákon.

CCU (Camera Control Unit) — kameravezérlő egység, amely a videokamera legfontosabb paramétereinek (fényrekesz, fehéregyensúly, erősítés stb.) az operatőröktől függetlenül, távolról való folyamatos állítására szolgál.

CHROMA — l. színjel.

CSATORNA — szabványosan kijelölt frekvenciasáv adott információ (rádió, tévé, telefon, telex stb.) átvitelére. Másik szokásos jelentése az elektronikában: egy adott hely (forrás) és egy adott másik hely (fogadó) között levő elektronikus jelátviteli berendezések és közeg, amelyeken a jeleknek át kell haladni a továbbítás során.

CSILLAPÍTÁS — az elektronikus jeleknek valamely közegen, kábelen vagy áramkörön való áthaladásakor létrejövő csökkenése. A csökkenés mértékét a kezdeti (bemeneti) szinthez viszonyítva decibelben szokás megadni.

DEKÓDER — l. kóder.

EURÓPA-CSATLAKOZÓ — újabb videokészülékeken található 21 pólusú csatlakozó, amely egységes kiosztással viszi át a jeleket egyik gépből a másikba és így megkönnyíti az összekapcsolást, mert csak egyféle (egy darab) kábelt kell használnunk.

ELEKTRONIKUS KERESŐ — kisméretű képernyő a videokamerán, amelyben látjuk azt, amit a képfelvevőcső „lát", azonkívül a benne megjelenő betűk és jelek segítségével információkat kaphatunk a kamera beállítására és üzem közbeni állapotára vonatkozóan.

FÉLPROFESSZIONÁLIS — l. professzionális.

FÉLTÜKÖR — olyan optikai réteggel bevont üveglap, amely a ráeső fény felét visszaveri, a másik felét pedig átengedi

FÉNYSZŰRŐ — a kamerába jutó fényt optikai úton módosító eszköz.

FILMÁTÍRÁS — filmanyag áttevése videoszalagra úgy, hogy a kivetített képet egy videokamera veszi fel és a kamera jelét egy képmagnó rögzíti.

FREKVENCIA — másodpercenkénti ciklusok száma periódusos jeleknél.

HULLÁMIMPEDANCIA — l. impedancia.

ILLESZTÉS — impedanciák megegyezése, l. impedancia.

KELVIN — a színhőmérséklet mértékegysége, amely a fekete test Kelvin-fokban kifejezett hőmérsékletével adja meg a sugárzás színét. A videóban a fény „fehérségének" jellemzésére használják.

KÓDER (DEKÓDER) — l. moduláció/demoduláció.

MODULÁCIÓ/DEMODULÁCIÓ — az elektronikus jeleket a továbbítás vagy rögzítés megkönnyítésére célszerű olyan formába alakítani, amely legjobban (legkisebb veszteséggel, zajosodással, torzulással) képes az átviteli csatornán áthaladni. Ezt az átalakítást nevezik modulációnak vagy kódolásnak, a visszaalakítást pedig demodulációnak vagy dekódolásnak; az erre szolgáló berendezés a modulátor vagy kóder, illetve a demodulátor vagy dekóder.

MONITOR — videojelek megjelenítésére használt, nagyfrekvenciás (és általában hangfrekvenciás) fokozatok nélküli tévékészülék. Újabban a közönséges tévét is szokás monitornak nevezni, mikor képmagnóval kapcsolatban említik.

ND-FILTER (Neutral Density Filter) — semleges (szürke) fényszűrő, amely a színek arányának megváltoztatása nélkül meghatározott mértékben csökkenti a kamerába jutó fényt. Hatása tehát azonos a fényrekeszével.

NTSC (National Television System Committee) — az első színes televíziós átviteli rendszer, amelyet az USA-ban fejlesztettek ki és azonkívül Japán és néhány más ország használja.

PAL (Phase Alternating Line) — a világon jelenleg leginkább elterjedt színes tévé (video) rendszer, amelyet a nyugat-európai országokon kívül még jó néhány helyen használnak. Nálunk a videózás használja, mivel a félprofi és amatőr videokamerák mind PAL rendszerűek.

PROFESSZIONÁLIS/FÉLPROFESSZIONÁLIS/NEM PROFESSZIONÁLIS — a professzionális vagy más szóval stúdiótechnika a tömegkommunikációs ipart kiszolgáló, magas minőségi követelményeket kielégítő, nagy teljesítményű, jó minőségű, elektronikus hírközlő eszközöket, illetve műszereket előállító technika. A félprofi terület nem mindenben teljesíti a stúdiószabványok által előírt minőséget, készülékei viszont ennélfogva lényegesen egyszerűbbek és olcsóbbak. A nem professzionális (amatőr, kommersz) eszközök fő jellemzője az, hogy olcsók, mivel nagy szériában készülnek. Ennek érdekében viszont néha jelentős minőségi engedményeket tesznek, ami néha már elfogadhatatlan. Mivel tömegigényeket szolgál ki, készülékeinek kezelése egyszerű.

SECAM — Franciaországban, a szocialista országokban és még néhány helyen is használt színestévé-rendszer. A hazai tévéműsorszórás is SECAM rendszerű, így a nálunk forgalomban levő képmagnóknak kétnormásaknak (PAL, SECAM) kell lenniük.

SZÍNJEL (chroma) — videorendszerekben a színinformációt hordozó jel, illetve csatorna. Ettől függetlenül történik a fekete-fehér jel átvitele, tehát ha a színjel átvételében hiba van, a kép fekete-fehérben még nézhető.

SZÍNHŐMÉRSÉKLET — l. Kelvin.

SZÍNSZŰRŐ — speciális fényáteresztő tulajdonságú optikai előtét, amely módosítja az áthaladó fény színét. A videotechnikában a szűrők legfontosabb feladata az, hogy az eltérő színhőmérsékletű megvilágítás okozta színárnyalati különbségeket a felvételkor kiegyenlítsék.

TÉVÉJÁTÉK — elektronikus szerkezet és azt működtető játékos program, amely a közönséges tévé képernyőjét használja fel a program és az adatok (a játék feltételeinek és az eredményeknek) megjelenítésére.

HEMOVIT-R
HEMOVIT-R
HEMOVIT-R
HEMOVIT-G

KÉPMAGNÓSOK FIGYELMÉBE!

MŰSOROS VHS KAZETTÁK:

MoKéP Videotéka

VIDEOTÉKÁK
az ország számos pontján –
a megyei moziüzemi vállalatok kezelésében!

1061. Budapest VI.,
Majakovszkij u. 40.
Tel.: 426-942

VESZPRÉM
SZOLNOK
KECSKEMÉT
PÉCS
SALGÓTARJÁN
GYŐR
DEBRECEN
EGER
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
KAPOSVÁR
NYIREGYHÁZA
SZEKSZÁRD
ZALAEGERSZEG
BÉKÉSCSABA
MISKOLC
TATA